

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАДИМА ГЕТЬМАНА»**

**ННІ Юридичний інститут
Кафедра політичних технологій**

Освітньо-професійна програма «Політичні технології та лідерство»

галузь знань 05 Соціальні та поведінкові науки

спеціальність 052 Політологія

Форма навчання: денна

КВАЛІФІКАЦІЙНА БАКАЛАВРСЬКА РОБОТА

на тему:

**Міграційний чинник в політичному житті країн Західної Європи:
порівняльний аналіз.**

Здобувача Копанчук Мар'яни Миколаївни
(ПІБ, підпис)

Науковий керівник: д.політ.н., доцент, Гапоненко В.А.

(науковий ступінь, учене звання, ПІБ)

підпис

**Робота допущена до захисту перед екзаменаційною комісією
з атестації здобувачів вищої освіти (ЕК)**
Завідувач кафедриЗавідувач кафедри: д.політ.н., доцент, Гапоненко В.А.

Київ 2024 рік

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1: ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ВИВЧЕННЯ МІГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ .	7
1.1. Визначення міграційного чинника політики.....	7
1.2 Роль міграції в політичному житті	13
1.3 Фактори та типи міграції	20
Висновки до розділу 1	
РОЗДІЛ 2: ІСТОРИЧНИЙ КОНТЕКСТ МІГРАЦІЇ В ЗАХІДНІЙ ЄВРОПІ	26
2.1 Міграційні тенденції в минулому.....	26
2.2 Вплив історичних подій на міграційну політику	31
РОЗДІЛ 3: МІГРАЦІЯ ТА ПОЛІТИЧНІ СИСТЕМИ КРАЇН ЗАХІДНОЇ ЄВРОПИ	36
3.1 Політичні наслідки міграції.....	36
3.2 Взаємодія мігрантів та політичних інститутів.....	40
3.3 Міграційна політика країн Західної Європи.....	45
Висновки до розділу 3	
ВИСНОВКИ	52
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ	55

ВСТУП

Міграційні процеси на сьогодні набувають нового значення в контексті глобалізації, конфліктів та зміни клімату. Вона впливає на демографічну структуру, економіку, соціальну сферу та, зокрема, політичне життя країн. Західна Європа, як регіон з довгою історією міграції, стикається з новими викликами та можливостями, що вимагають глибокого аналізу та розуміння.

Масштаби міграційних потоків перетворив процес міграції у важливу глобальну проблему, що вимагає уваги світового співтовариства як до кризового явища. Мігранти суттєво впливають на різні аспекти життя країн, куди вони переїжджають. Наприклад, міжнародна міграція стала важливим чинником для росту та підтримки населення в країнах з низьким рівнем народжуваності. Проте великий приплив мігрантів часто викликає негативні наслідки. Прибуття мігрантів, серед яких часто є біженці, ставить перед приймаючими країнами численні виклики, спричиняючи невдоволення серед місцевого населення. Крім того, виникають проблеми через зіткнення культур: мігранти часто стикаються з дискримінацією та смертельними небезпеками, іноді ускладнюючи процес їхньої інтеграції у нове суспільство.

Війна в Україні перетворюється на тривалий конфлікт, який ставить під загрозу життя мільйонів людей. Надії тимчасово переміщених українців на повернення додому на довгий час досі не реалізовані. Це означає, що масштабні переміщення людей залишаться однією з ключових рис регіону упродовж наступних років. У зв'язку з цим переміщенням українцям, країнам ЄС, які їх приймають, і українському уряду доведеться розв'язувати питання в нових умовах, адаптуючи тимчасові заходи до більш довгострокових рішень.

Ця кваліфікаційна робота присвячена аналізу впливу міграції на політичне життя країн Західної Європи. Вона зосереджена на порівняльному аналізі країн регіону з метою виявлення спільних тенденцій та індивідуальних особливостей. Міграційний чинник розглядається через призму впливу на виборчі процеси,

партійні системи, національну політику і політику інтеграції, а також через взаємодію між мігрантами та корінним населенням.

Аналіз останніх досліджень і публікацій: Американські дослідники відводять особливу увагу вивченню цієї проблеми, що завжди знаходиться у центрі уваги юристів та політиків. Серед них варто зазначити Д. Мартина, Р. Босвелла, і Д. Вейсбродта. У сфері наукових досліджень міграційної політики та боротьби з нелегальною міграцією останніми роками висвітлюються роботи О. Малиновської, О. Чуприни, К. Соколицької, О. Санчина, Т. Огнєвої та О. Відлера. Проте маловивченими залишаються актуальні проблеми сучасної міграційної кризи у країнах ЄС, зокрема, питання національної безпеки та загострення міжнародних відносин, нелегальної міграції в контексті євроінтеграційних процесів України, адаптації національного законодавства до європейських стандартів.

Мета дослідження: основною метою цієї кваліфікаційної роботи є порівняльний аналіз впливу міграційних процесів на політичне життя країн Західної Європи.

Відповідно до мети роботи визначаються **завдання дослідження:**

1. Дослідити історію розвитку міграційних процесів
2. Визначити роль міграції в політичному житті, а також фактори та типи міграції.
3. Дослідити міграційні тенденції в минулому та вплив історичних подій на міграційну політику.
4. Дослідити міграцію та політичні системи Західної Європи.

Об'єкт дослідження: політичні системи країн Західної Європи у контексті міграційних процесів.

Предмет дослідження: вплив міграційних процесів на політичне життя країн Західної Європи.

Методи дослідження. Основні принципи політологічного аналізу, а також системний, порівняльний та історичний підходи складають методологічну основу кваліфікаційної роботи. У межах історичного підходу досліджувався

процес виникнення та розвитку міграційних потоків до країн Європи. Згідно з термінологічним принципом були визначені основні поняття, що використовувалися в роботі. Системний підхід дозволив цілісно відобразити феномен кризи міграції в європейському просторі у контексті глобальних міграційних процесів. Він дозволив виявити основні зв'язки між політичним та соціальним простором європейського світу через призму міграційних реалій та розглянути міграційний потік до Європи як внесок у формування власної культури кожної з країн у європейське суспільство. Зокрема, щодо обробки емпіричного матеріалу використано статистичні групування, ранжування, різноманітні спеціалізовані системи індексів, з'ясування якісних залежностей між досліджуваними змінними. Аналіз існуючих теорій міграції та їх застосування до контексту Західної Європи: вивчення основних концепцій міграції та інтеграційних моделей, що використовуються в різних європейських країнах.

Дослідження політичної реакції на міграцію в країнах Західної Європи: аналіз політичних стратегій, законодавчих ініціатив, партійних програм та громадських дебатів, пов'язаних з міграційними питаннями.

Оцінка впливу міграції на політичні процеси та інституції: вивчення того, як міграційні потоки впливають на виборчу поведінку, політичні ідеології, політику інтеграції та взаємодію між мігрантами та корінним населенням.

Порівняльний аналіз політичних наслідків міграції у різних країнах: виявлення загальних тенденцій і особливостей політичної адаптації до міграційних процесів у різних контекстах Західної Європи.

Теоретична та практична значущість отриманих результатів. Результати дослідження можуть бути використані для теоретичних та методологічних цілей у порівняльних дослідженнях і при формуванні порівняльної політології як самостійної галузі політичної науки. Також вони корисні для вивчення політичних проблем розвитку країн Західної Європи та для порівняльного аналізу стану справ і перспектив розвитку політичних інститутів та системи в Україні. Ці результати можуть знайти застосування в подальших

дослідженнях політичних інститутів і систем країн Західної Європи, а також інших країн світу. Вони будуть корисні при розробці курсів з порівняльної політології, порівняльного політичного аналізу, країнознавства, європеїстики, теорії міжнародних відносин, патології та державознавства.

Структура роботи. Робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел, що налічує 33 найменування. У дослідженні вміщено 1 рисунок та 1 таблиця. Основний зміст викладено на 54 сторінках.

РОЗДІЛ 1: ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ВИВЧЕННЯ МІГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ

1.1. Визначення міграційного чинника політики

Термін "міграція" не згадується в Статуті ООН [2], Загальній декларації прав людини 1948 року [2], хоча остання юридично закріпила як основне право людини "право вільно пересуватися і змінювати місце проживання" (ст. 13). Однак це право не роз'яснюється і не дається визначення поняття "міграція". Виходячи з цього, можна сказати, що в тогочасній науці не було загального поняття політичних процесів та їх наслідків - міграції, хоча існували окремі визначення політичних подій, під якими розуміли політичні процеси та участь у них конкретних категорій мігрантів.

Міграційний чинник політики - це фактор, який впливає на формулювання та реалізацію міграційної політики держави. Ці чинники можуть бути різноманітними, включаючи економічні, соціокультурні, політичні та географічні аспекти. Наприклад, економічні фактори можуть включати шукають роботу або економічні можливості в інших країнах, тоді як політичні чинники можуть включати політичну нестабільність або конфлікти в домашній країні. Інші фактори можуть включати демографічні зміни, кліматичні зміни або навіть культурні зв'язки між країнами. Усі ці чинники можуть впливати на те, як держава розробляє та виконує свою міграційну політику.

Міграція в Європі відбувалася протягом модерного періоду, коли релігійні групи, такі як євреї та гугеноти, намагалися втекти від переслідувань, а також з економічних причин, коли фермери мігрували в пошуках роботи в нових галузях промисловості, що розвивалися. Сезонна або циркулярна міграція, тобто міграція людей, які щороку виїжджають до іншої країни, а потім повертаються додому, була рутинним фактором у житті робітників протягом 17-18 століть [13].

Африка також має багату історію переміщення населення, яка передусь колоніальному періоду. Це включало сезонну або циклічну міграцію для полювання, сільського господарства або скотарства, міграцію в пошуках більшої

безпеки і засобів до існування, для втечі від стихійних лих і воєнних дій, для торгівлі і паломництва. Наприклад, міграція з Нігерії протягом 17-18 століття часто була пов'язана з паломництвом до релігійних місць на Аравійському півострові [15].

Торгівля завжди відігравала важливу роль у мобільності людей в Азії. Арабські та китайські торговці подорожували добре налагодженими морськими шляхами до Малайського півострова, Індонезійського та Філіппінського архіпелагів. Існували також добре налагоджені торговельні шляхи між Індією, Аравійським півостровом і Західною Африкою. Циркулярна міграція була звичайною рисою трудового життя ковалів, акробатів і співаків, які подорожували невеликими соціальними групами в Південній Азії.

Після європейської колонізації Північної та Південної Америки (а також Австралії та Нової Зеландії) відбулася масштабна міграція людей з Європи (наприклад, отці-пілігрими, які залишили Плімут у 1620 році), які оселилися в цих регіонах на постійне проживання. Європейська колонізація Америки почалася в 1500-х роках і набирала обертів протягом 18-го і початку 19-го століть. Різні країни Європи, включаючи Великобританію, Іспанію, Португалію, Німеччину, Нідерланди та Францію, сприяли поселенню своїх громадян за кордоном [16].

Ця міграція допомогла встановити панування Європи над великими частинами світу. Європейські поселенці часто приносили нові хвороби до корінних громад у колонізованих регіонах, що призводило до винищення корінного населення. Військові кампанії та зростання поселенських громад призвели до того, що місцеві громади втратили право власності та доступ до своїх земель.

Работоргівля була однією з найбільших масових міграцій робочої сили в історії людства. Перший корабель з рабами відплив з Африки до Вест-Індії в 1550 році, щоб задовольнити потребу в інтенсивній польовій праці на цукрових і тютюнових плантаціях, що належали білим поселенцям. За оцінками американських дослідників, понад 10 мільйонів африканців були насильно

вивезені здебільшого із Західної Африки до Америки як раби, багато з яких померли під час подорожі. Велика кількість людей також загинула від рук африканських торговців, які організовували набіги і примусові марші рабів з їхніх домівок до узбережжя. Африканські раби також були вразливі в очікуванні продажу в будівлях, відомих як "невільничі форти", і на борту невольничих кораблів, які перевозили їх через Атлантику. Історики підраховували, що в Африці загинуло стільки ж людей, скільки було вивезено з країни. Сьогодні вважається, що близько 40 мільйонів людей в Америці та Карибському басейні є нащадками рабів [15].

На початку 18 століття Британія стала провідною світовою державою з торгівлі рабами. Нещодавнє дослідження рабовласництва в Британії показало, що п'ята частина заможних британців вікторіанської епохи повністю або частково заробила свої статки на рабовласницькій економіці.

Масштабна торгівля рабами в Африці припинилася наприкінці 19 століття. Протягом 19 століття всі форми рабства були скасовані на законодавчому рівні в різних країнах Європи, Америки та колоніях. У 1834 році, коли набув чинності Британський закон про скасування рабства, який скасував рабство на більшій частині Британської імперії, британські рабовласники отримали від уряду компенсацію, що становила мільярди фунтів стерлінгів у перерахунку на сучасні гроші [15].

Коли рабство закінчилося, рабів, які працювали на плантаціях у британських колоніях, замінили іншою формою підневільної праці - найманою працею. Підневільні робітники походили переважно з Індії та Китаю. З 1834 року до кінця Першої світової війни Британія перевезла близько 2 мільйонів індійських підневільних робітників до 19 колоній, включаючи Фіджі, Маврикій, Карибські острови, частини Південної Америки, Шрі-Ланку та Південно-Східну Азію. Китай був наступним найбільшим джерелом підневільних робітників, яких перевозили до Америки, Філіппін та Карибських островів [15].

Заробітчани вербували агенти, які отримували фінансову винагороду за кожну завербовану особу. Це призводило до шахрайських практик, таких як

введення в оману щодо роботи, заробітної плати і, найчастіше, відстані до колонії, в яку перевозили робітників, а також до викрадення і примусового перевезення (особливо в Китаї). Важкі умови в дорозі до колоній і погані умови праці на плантаціях призводили до того, що багато підневільних робітників помирали під час перебування в кабалі. Хоча підневільні робітники були вільними чоловіками і жінками, пов'язаними трудовим договором, насправді їхнє становище нічим не відрізнялося від становища рабів до них.

Політична опозиція до системи підневільної праці з боку індійського націоналістичного руху зростала з кінця вісімнадцятого століття. Махатма Ганді, лідер індійського руху за незалежність, успішно привернув увагу до гноблення та експлуатації індійських найманих робітників у Південній Африці. Британський уряд офіційно скасував систему найму у своїх колоніях у 1917 році [16].

Цей етап міжнародної міграції пов'язаний зі становленням Сполучених Штатів Америки як промислової держави та індустріалізацією Австралії і Нової Зеландії. Мігранти прагнули втекти від бідності та політично репресивних режимів у своїх рідних країнах в Європі і, мотивовані перспективою економічних можливостей, оселилися в Америці та колишніх колоніях у Новому Світі.

За оцінками, приблизно 48 мільйонів людей залишили Європу між 1800 і 1930 роками. З них близько восьми мільйонів людей мігрували з Британських островів, у тому числі понад мільйон виїхали з Ірландії після картопляного голоду 1845-47 років. Уряди Нової Зеландії та Австралії продовжували надавати допомогу мігрантам [15]

Цей період міграції припав на час, коли була потрібна робоча сила для післявоєнної відбудови Європи і для обслуговування економічного буму в Європі, Північній Америці та Австралії. Мігранти з колишніх колоній у Карибському басейні та Південній Азії приїхали в пошуках роботи до Великої Британії, мігранти з Туреччини - до Німеччини, а з колишніх французьких колоній у Північній Африці - до Франції.

Для деяких категорій мігрантів, наприклад, з Британії до Австралії, ця міграція сприймалася як постійний переїзд, який заохочувався приймаючою країною - проїзд до Австралії коштував лише 10 фунтів стерлінгів (менше десятої частини звичайної вартості) (звідси й назва "десятифунтові помпони"). Багато інших груп мігрантів, наприклад, мігранти з Туреччини до Німеччини, отримували тимчасові візи як "гастарбайтери". Багато з цих трудових мігрантів, у тому числі мігранти з Південної Азії до Великої Британії, згодом оселилися в приймаючій країні.

Починаючи з 1970-х років, різноманітність країн відправлення і призначення мігрантів феноменально зростає. На додаток до традиційних країн, що приймають іммігрантів в Америці, Західній Європі, Австралії та Новій Зеландії, низка інших країн приваблює все більше мігрантів. До них належать країни, які історично були країнами еміграції, такі як Італія, Іспанія та Португалія. Крім того, зростання цін на нафту і, як наслідок, економічний бум у регіоні Перської затоки призвели до масової імміграції до цих країн, щоб задовольнити попит на робочу силу, хоча здебільшого це не є постійною міграцією. Також спостерігається зростання трудової міграції до нових індустріальних країн Азії, таких як Таїланд, Малайзія, Гонконг і Сінгапур, з бідніших країн Азії, таких як Бірма і Бангладеш.

Цей етап міграції має особливості, які відрізняють його від попередніх періодів міграції. За даними ООН, частка жінок-мігрантів з роками зростає. У 2005 році майже половину мігрантів у світі становили жінки: в Європі, Латинській Америці та Карибському басейні, Північній Америці, Океанії та колишньому СРСР мігрантів було більше, ніж чоловіків [6]. Якщо раніше жінки традиційно мігрували, щоб приєднатися до своїх партнерів або сімей, або мігрували разом із сім'єю, то зараз все більше жінок мігрують самотійно. Ці жінки є трудовими мігрантами, часто основними годувальниками своїх сімей.

Інша зміна полягає в тому, що на відміну від попередніх етапів, коли міграція з більшою ймовірністю закінчувалася постійним місцем проживання, тимчасова і циркулярна міграція знову набуває все більшого значення. Люди

частіше, ніж у попередні періоди, мігрують більше одного разу в житті, до різних країн, а потім повертаються до своєї країни походження.

Отже, міграція є складним та багатогранним явищем, яке відображається в різних аспектах економіки, культури, політики та історії суспільства. Міграція відбувається як в руслі історичних подій та процесів, так і у контексті сучасних глобальних тенденцій. Вона викликається різноманітними факторами, такими як економічні можливості, політичні конфлікти, соціокультурні зв'язки та природні катастрофи. Історично міграція відображала потреби людей у втечі від переслідувань, пошуку економічних можливостей або поліпшення якості життя. Вона супроводжувалася різними формами, включаючи сезонну, циркулярну та постійну міграцію. Работоргівля, яка була важливим елементом історії, спричинила масові переміщення населення, що залишає свої наслідки й донині. У сучасному світі міграція набуває нових форм і тенденцій. Зростання участі жінок у міграційних потоках, зміни у структурі робочої сили та збільшення тимчасової міграції є лише деякими з них. Міграція стає все більш глобальним явищем, яке впливає на розвиток країн-джерел та країн-приймачів.

Таким чином, поняття "міграція" та "політичний процес" взаємозалежні, оскільки термін "міграція" виникає за результатами певних політичних процесів, є їхнім наслідком і згодом спричиняє значний вплив на подальший політичний розвиток подій. Зазначимо, що кожне з цих понять стосується як внутрішніх процесів конкретних країн (у тому числі й України), так і міжнародних політичних процесів. Тому регулювання політичних процесів і пов'язаної з ними міграції здійснювалося на двосторонньому рівні. Більше того, більшість угод укладалися між країнами-сусідами або країнами зі схожою політикою. Угоди мали обмежене функціональне застосування і були спрямовані на вирішення конкретних питань: екстрадиції, перебування мігрантів, інтеграції мігрантів тощо. Надалі такі угоди укладалися вже на субрегіональному та регіональному рівнях. Це свідчить про те, що питання політичних процесів і пов'язані з ними міграційні питання ще не стали проблемами, які турбують світову спільноту, а мали лише локальний характер.

1.2 Роль міграції в політичному житті

Міграція представляє собою фундаментальний процес, що впливає на політичний ландшафт націй шляхом взаємодії з їхніми соціокультурними та політичними структурами. Цей феномен породжує складні виклики та можливості для переосмислення національних ідентичностей, політичних стратегій і соціокультурних динамік. Вплив міграції на суспільство та політику вимагає глибокого аналізу і розуміння, оскільки він переплітається з економічними, культурними і соціальними процесами, формуючи нові вектори розвитку та взаємовідносини в сучасному світі. На політичній арені міграція є не просто тлом, а динамічним актором, який формує політичний дискурс і процес прийняття рішень, а також формується під впливом цих процесів. Переміщення людей через кордони несе з собою безліч культурних, економічних і соціальних впливів, які трансформують громади і політичні ідеології. Оселяючись на нових землях, мігранти приносять з собою різноманітні погляди та досвід, які сприяють створенню більш плюралістичного суспільства. Це розмаїття, однак, також створює виклики, оскільки нації намагаються інтегрувати новоприбулих, зберігаючи при цьому соціальну згуртованість.

Політичне життя невід'ємно пов'язане з наративом міграції. Політичні партії та лідери, визнаючи важливість міграції, часто переорієнтовують свої платформи та політику на подолання складнощів, які вона приносить. Імміграційна політика стає не просто правовою основою, а вираженням цінностей нації та її відкритості до світу. Ця політика також може стати гарячою точкою, підкреслюючи розбіжності та викликаючи дебати про національну ідентичність, безпеку та права людини. Крім того, міграція глибоко впливає на електоральну динаміку. Після натуралізації мігранти стають частиною електорату, їхні голоси прагнуть отримати політики, які прагнуть закріпитися у владі. Політична активність мігрантів може призвести до змін у розстановці політичних сил, роблячи їхні голоси невід'ємною частиною демократичного процесу.

Проте вплив міграції виходить за межі виборчої кабінки. Він пронизує публічний дискурс, формує і формується засобами масової інформації, громадською думкою та наративами, які суспільства розповідають про себе і світ у цілому. У деяких випадках міграція може стати поляризуючим питанням, використовуваним політичними акторами для згуртування підтримки або для того, щоб посіяти розбрат.

Роль міграції в політичному житті також очевидна в міжнародних відносинах. Країни маневрують у складних дипломатичних відносинах, ведучи переговори щодо міграційних угод, здійснюючи прикордонний контроль та усуваючи першопричини міграції, такі як конфлікти, зміна клімату та економічні диспропорції. Ця міжнародна діяльність відображає взаємопов'язаність нашого світу і спільні виклики, які несе з собою міграція.

Дійсно, роль міграції у сфері міжнародних відносин підкреслює складне павутиння взаємозалежності, яке пов'язує нації разом. Коли країни стикаються з багатогранними викликами і можливостями, які несе з собою міграція, стає зрозуміло, що жодна країна не може залишатися ізольованою, ізольованою від глобальних потоків людських переміщень.

Міграційні угоди є свідченням необхідності співпраці та діалогу між державами. Ці угоди часто тягнуть за собою складні переговори, які балансують між суверенітетом і безпекою окремих країн та ширшими міркуваннями про права людини. Розробка таких пактів вимагає тонкого розуміння чинників, що стимулюють міграцію, включаючи конфлікти, переслідування і дедалі відчутніші наслідки зміни клімату [33].

Управління кордонами також стало спільною проблемою, що виходить за межі національних кордонів. Ефективний прикордонний контроль - це вже не лише питання національної безпеки або регулювання потоків людей; це також питання гуманітарної відповідальності і міжнародного права. Координація і обмін розвідувальною інформацією, гуманне ставлення до мігрантів і захист біженців - це питання, які вимагають спільного підходу, часто за допомогою міжнародних організацій і двосторонніх угод.

Крім того, усунення першопричин міграції є, мабуть, найглибшою сферою, де міжнародні відносини відіграють вирішальну роль. Конфлікти, погіршення стану довкілля та економічна нерівність не визнають національних кордонів; це глобальні виклики, які потребують глобальних рішень. Міжнародна допомога, проекти розвитку, зусилля з врегулювання конфліктів і стратегії пом'якшення наслідків зміни клімату - все це частина більш широких зусиль, спрямованих на подолання основних чинників, що змушують людей залишати свої домівки.

Ці міжнародні зусилля - не просто адміністративні чи бюрократичні справи; вони є відображенням нашої глобальної взаємозалежності та спільних морально-етичних викликів, які ставить перед нами міграція. Плаваючи в цих складних дипломатичних водах, держави покликані балансувати між власними інтересами і колективним благом, суверенітетом і міжнародною відповідальністю, а також між короткостроковими і довгостроковими цілями. Саме через цю призму роль міграції в політичному житті розкривається не лише як національне, але й як глобальне питання, що вимагає співпраці, емпатії та передбачення в рівній мірі.

Міграційні угоди є свідченням необхідності співпраці та діалогу між державами. Ці угоди часто тягнуть за собою складні переговори, які балансують між суверенітетом і безпекою окремих країн та ширшими міркуваннями про права людини. Розробка таких пактів вимагає тонкого розуміння чинників, що стимулюють міграцію, включаючи конфлікти, переслідування і дедалі відчутніші наслідки зміни клімату.

Управління кордонами також стало спільною проблемою, що виходить за межі національних кордонів. Ефективний прикордонний контроль - це вже не лише питання національної безпеки або регулювання потоків людей; це також питання гуманітарної відповідальності і міжнародного права. Координація і обмін розвідувальною інформацією, гуманне ставлення до мігрантів і захист біженців - це питання, які вимагають спільного підходу, часто за допомогою міжнародних організацій і двосторонніх угод.

Крім того, усунення першопричин міграції є, мабуть, найглибшою сферою, де міжнародні відносини відіграють вирішальну роль. Конфлікти, погіршення стану довкілля та економічна нерівність не визнають національних кордонів; це глобальні виклики, які потребують глобальних рішень. Міжнародна допомога, проекти розвитку, зусилля з врегулювання конфліктів і стратегії пом'якшення наслідків зміни клімату - все це частина більш широких зусиль, спрямованих на подолання основних чинників, що змушують людей залишати свої домівки.

Ці міжнародні зусилля - не просто адміністративні чи бюрократичні справи; вони є відображенням нашої глобальної взаємозалежності та спільних морально-етичних викликів, які ставить перед нами міграція. Плаваючи в цих складних дипломатичних водах, держави покликані балансувати між власними інтересами і колективним благом, суверенітетом і міжнародною відповідальністю, а також між короткостроковими і довгостроковими цілями. Саме через цю призму роль міграції в політичному житті розкривається не лише як національне, але й як глобальне питання, що вимагає співпраці, емпатії та передбачення в рівній мірі.

По суті, міграція - це дзеркало, що відображає політичне здоров'я країни, суспільні цінності та глобальну відповідальність. Вона змушує країни адаптуватися, приймати зміни і вести постійний діалог про те, ким вони є і ким вони прагнуть бути. Таким чином, міграція є не просто фактором політичного життя, а каталізатором еволюції та рефлексії, що спонукає суспільства протистояти своїм переконанням і враховувати ширшу картину людства у своїх політичних починаннях.

Середина XIX ст. з бурхливим розвитком капіталізму та закінченням періоду кріпацтва в Україні спричинила певні політичні процеси на наших теренах, які призвели до першої хвилі міграції. У цей час з'являються перші теоретичні дослідження понять "міграція" та "політичний процес" у світовій та українській суспільно-політичній і філософській думці. Початок XX століття ознаменувався бурхливими політичними процесами не лише в Україні, а й у світі: економічними та соціально-політичними кризами, війнами, що

супроводжувалися територіальними змінами та виникненням нових держав. Наслідком цих політичних процесів є результати Першої та Другої світових воєн, що спричинили потужний потік міграції (німці з країн Балтії, Польщі, Югославії та Румунії, політична міграція зі Східної Європи); міграційні хвилі, викликані національно-визвольним рухом в Африці та Азії; громадянська війна в Китаї, війна у В'єтнамі - всі ці політичні процеси спричинили масові переміщення людей, викликали гострі політичні та соціально-економічні проблеми, які хвилювали всю світову спільноту.

Міжнародна спільнота до початку XX ст. не відчувала безпосередніх негативних наслідків міграції на міжнародному рівні. Лише з середини 50-х років XX ст. воно зіткнулося з необхідністю координації зусиль багатьох країн для вирішення критичних ситуацій, пов'язаних з політичними процесами та їх наслідками - міграцією, і усвідомило важливість створення механізму, який би вирішував ці питання. Цей період характеризувався інтенсифікацією політико-міграційних процесів та урізноманітненням видів міграції. У світовій та українській суспільно-політичній науці не було єдиної концепції політичних процесів та міграції, вона лише увібрала в себе окремі положення окремих видів.

Середина XIX століття, з бурхливим розвитком капіталізму та завершенням періоду кріпацтва в Україні, спричинила певні політичні процеси в нашій країні, які призвели до першої хвилі міграції. У цей час у світовій та українській суспільно-політичній і філософській думці з'являються перші теоретичні дослідження понять "міграція" та "політичний процес". Початок XX століття ознаменувався бурхливими політичними процесами не лише в Україні, а й у світі: економічними та соціально-політичними кризами, війнами, що супроводжувалися територіальними змінами та виникненням нових держав. Ці політичні процеси стали наслідком Першої та Другої світових воєн, які спричинили потужний потік міграції (німці з країн Балтії, Польщі, Югославії та Румунії, політична міграція зі Східної Європи); міграційні хвилі, спричинені національно-визвольними рухами в Африці та Азії; громадянська війна в Китаї, війна у В'єтнамі - всі ці політичні процеси призвели до масових переміщень

людей, спричинили гострі політичні та соціально-економічні проблеми, які хвилювали всю світову спільноту.

До початку XX століття міжнародна спільнота не відчувала прямих негативних наслідків міграції на міжнародному рівні. Лише в середині 1950-х років воно зіткнулося з необхідністю координації зусиль багатьох країн для вирішення критичних ситуацій, пов'язаних з політичними процесами та їх наслідками - міграцією, і усвідомило важливість створення механізму, який би вирішував ці питання. Цей період характеризувався інтенсифікацією політичних і міграційних процесів та диверсифікацією типів міграції. У світовій та українській суспільно-політичній науці не існувало єдиної концепції політичних процесів та міграції, а лише окремі положення певних типів.

Піскун (Україна) стверджує, що міграція часто пов'язана з різкою зміною не лише географічного, просторового розташування, а й відповідного соціуму, соціального, політичного та правового середовища. Особливістю цього явища, на його думку, є між територіальний характер політичних процесів [9, с. 40].

Розробкою концепції міграції займалася і МОМ. У 1989 році на 59-й сесії Рада МОМ дала тлумачення визначень "міграція" і "мігранти". Міграція - частина процесу розвитку: ті, з якими людина виїжджає, і ті, до яких намагається потрапити, а також країни, що належать до обох категорій, незалежно від причини переміщення [9]. Зауважимо, що політичний процес у цьому визначенні трактується вузько, як процеси планування держав. Іншими словами, це включає всі форми міграції в політичні процеси держав. Мігрант - особа, яка переміщується з однієї держави в іншу і потребує міжнародних міграційних послуг, що надаються міжнародними організаціями в рамках глобальних політичних процесів.

У 1996 році Економічний суд СНД розглядав питання про тлумачення терміну "мігрант". Було показано відсутність його правового регулювання і запропоновано наступне визначення: мігрант - поняття, що включає всі категорії осіб, які здійснюють просторові переміщення, незалежно від причин переміщень, їх тривалості та просторових меж [12]. Поняття міграції, дане

Економічним судом СНД і МОМ, найбільш точно відображає основні риси, притаманні міграції в глобальних політичних процесах.

З аналізу визначень міграції та її впливу на політичний процес можна зробити висновок, що переміщення людей з однієї країни в іншу переводить їх у статус мігрантів, які є повноправними учасниками політичних процесів країн, до яких вони переїхали, з іншого боку політичні процеси відрізняються різною цільовою спрямованістю і впливають на статус мігрантів. Це відображено у низці наукових досліджень та міжнародних актів. Разом з тим, у сфері регулювання міграційних процесів та їх впливу на політичні процеси існує низка термінів, які не знайшли свого визначення.

Так, незважаючи на відсутність закріпленого терміну "міграція" в сучасних соціально-політичних галузях знань, це питання є одним з найбільш дискусійних серед дослідників. Відсутність чітких уніфікованих понять "міграція", "міжнародна міграція" та "вплив міграції на політичний процес" ускладнює роботу з виявлення точної кількості осіб, які є мігрантами, та визначення їхнього статусу, що робить їх вразливими групами, а отже, непередбачуваними у політичному процесі. Складна робота з оцінки масштабів міжнародної міграції, що зменшує можливості політичного планування процесів. Це, в свою чергу, ускладнює роботу Статистичного відділу ООН, Комітету ООН у справах народонаселення та МОМ. Існують також питання, пов'язані зі статусом мігрантів, оскільки вони не знають, хто саме підпадає під категорію міжнародних мігрантів і яким чином вони можуть впливати на політичний процес.

Отже, міграція в сучасному політичному житті відіграє важливу роль і має значний вплив на розвиток країн та міжнародні відносини. Переселення людей з одного регіону в інший викликає ряд політичних, економічних і соціокультурних наслідків. У багатьох випадках міграція викликає дискусії та спірні питання щодо імміграційної політики, безпеки та інтеграції мігрантів у суспільство.

Міграція може бути джерелом нових можливостей для країн-приймачів, зокрема, щодо розвитку господарства та культурного обміну. Однак вона також може стати причиною напруження в політичному співтоваристві через

конкуренцію за ресурси та робочі місця, а також через культурні та релігійні розбіжності.

Для ефективного управління міграційними процесами важливо розробляти збалансовані стратегії, які враховують інтереси всіх сторін. Це включає в себе розробку законодавства, спрямованого на захист прав мігрантів, а також програми інтеграції, спрямовані на підтримку їх соціальної адаптації та включення в нове суспільство.

1.3 Фактори та типи міграції

На вибір міграції впливає кілька факторів. Переїзд з місця народження ніколи не буває простим. Більшість людей мають дуже глибокий емоційний зв'язок з цим місцем. Незважаючи на це, мільйони людей мігрують, залишаючи своє місце народження. Причини, які змушують людей мігрувати, можна згрупувати у дві категорії при розгляді міграції.

Спонукальні фактори

Це ті речі, які змушують людей покидати свої країни. Через несприятливі умови вони змушені залишати свої сільські домівки і мігрувати до міст. Хоча бідність є основним чинником, що сприяє міграції, інші фактори заохочують міграцію, такі як відсутність доступу до охорони здоров'я та освіти, а також надмірний демографічний тиск на земельні ресурси.

Крім того, місцеве насильство та природні катаклізми, такі як повені, циклонічні шторми, посухи, землетруси тощо, є іншими причинами, що змушують людей мігрувати з сільської місцевості. У сільській місцевості немає достатньої інфраструктури, щоб захистити мешканців від стихійних лих. Таким чином, вони піддаються впливу природних катаклізмів, які можуть завдати шкоди людям і майну.

Фактори притягання

Людей із сільської місцевості до мегаполісів приваблюють різноманітні фактори притягання. Для більшості сільських мігрантів основною

привабливістю є стабільні можливості працевлаштування з дещо вищою заробітною платою.

Кращі медичні заклади, більше можливостей для проведення дозвілля та легший доступ до навчальних закладів є основними факторами притягання. Загалом, умови життя є кращими в міських регіонах. Переваги життя в місті є великими, починаючи від добре підтримуваної санітарії та гігієни і закінчуючи якісно збудованим житлом.

Види міграції

Міграція - це термін, що означає переміщення людей всередині країни або через міжнародні кордони. Дослідження міграції виявили, що мігрантів можна класифікувати на наступні групи:

1. З огляду на місце походження та призначення мігрантів [7]:

а) Внутрішня міграція

Люди переміщуються в межах кордонів нації або держави. Зміна місця проживання в межах держави, регіону, міста чи муніципалітету називається внутрішньою міграцією. Внутрішня міграція додатково класифікується на чотири типи:

Міграція з села в місто (С-М): Переміщення населення з сільської місцевості до прилеглих великих і малих міст переважно в пошуках кращих засобів до існування та рівня життя, тобто роботи, освіти та можливостей для відпочинку.

Міграція з села в село (С-С): Переважно працівники сільського господарства, у зв'язку з укладенням шлюбів, а іноді в пошуках землі для обробітку.

Міграція з міста до міста (М-М): Переїзд з однієї столичної громади до іншої в пошуках більш значної компенсації та іншого ринку для реалізації бізнес-потенціалу.

Міграція з міста в село (М-С): Переїзд з міста або з міста в село, щоб звільнитися від міських проблем, таких як забруднення повітря, перенаселеність,

шумове забруднення, а також повернення в рідні місця після виходу на пенсію з роботи.

б) Міжнародна міграція

Це означає, що люди переїжджають через міжнародні кордони. Міжнародний мігрант - це особа, яка переїжджає в іншу країну. Міжнародні мігранти додатково класифікуються як:

Легальні іммігранти: Легальні іммігранти - це особи, які переїхали з законного дозволу країни-бенефіціара.

Нелегальні іммігранти: Нелегальні іммігранти - це особи, які переїхали без законного дозволу.

Біженці: Біженці - це ті, хто перетнув кордон, щоб втекти від жорстокого поводження.

2. Враховуючи, як довго мігранти перебувають у певній місцевості

Залежно від того, як довго мігранти перебувають у певній місцевості, міграція поділяється на такі види:

Короткострокова міграція: Мігранти перебувають за межами країни лише короткий час, перш ніж повернутися додому. Приклади: Туристи, ділові поїздки.

Довгострокова міграція: Мігранти залишаються за межами країни, в основному, на кілька років. Приклади: Компанії відправляють своїх працівників на проекти та студентів на навчання.

Сезонна міграція: Зазвичай, група людей переїжджає зі своїх місць протягом певного сезону і повертається після його закінчення. Прикладом сезонної міграції є сільськогосподарська праця.

3. Врахування того, наскільки кожна людина підготовлена до міграції [6]

Міграція поділяється на наступні види:

Добровільна міграція: Якщо переїзд відбувається за власним вибором мігранта, він прагне і хоче жити в хорошому місці. Приклад: Керівники бізнес-компаній.

Вимушена міграція: Якщо переїзд відбувається всупереч бажанню мігрантів, це називається вимушеною міграцією.

Причини міграції включають фактори виштовхування, такі як несприятливі умови життя, і фактори притягання, такі як кращі можливості працевлаштування. Міграція може мати як позитивний, так і негативний вплив, сприяючи економічному зростанню, культурному обміну та демографічним змінам. Однак вона також створює проблеми, такі як навантаження на ресурси та соціальні наслідки. Класифікація міграції включає такі фактори, як добровільне чи вимушене переміщення, короткострокове чи довгострокове перебування тощо. Загалом, міграція - це складне явище з різноманітними наслідками для окремих осіб та громад.

Отже, фактори та типи міграції є ключовими аспектами вивчення та розуміння глобальних переселень населення. Різноманітні причини, що стимулюють людей до міграції, включають економічні, політичні, соціальні та екологічні чинники. Залежно від сполучення цих факторів, міграція може мати різні типи, такі як економічна міграція, біженці, більшість та меншість. Економічна міграція, часто пов'язана з пошуком кращих можливостей для праці та життя, може бути як внутрішньокраїнською, так і міжнародною. Біженці виїжджають зі своїх країн через конфлікти, переслідування та природні катастрофи, шукаючи захисту та безпеки в інших державах. Більшість і меншість відображають соціокультурні аспекти міграції, зокрема, рухи національних груп або етнічних меншин у пошуках політичного або культурного самовизначення. Розуміння цих факторів і типів міграції є важливим для розвитку політики та стратегій управління міграційними процесами, спрямованих на захист прав мігрантів, забезпечення їхньої інтеграції та сприяння сталому розвитку як походжальних, так і приймаючих країн.

Отже, у середині другого десятиліття XXI століття відбулися значні глобальні зміни в геополітичній ситуації, спричинені кризовою нестабільністю у розвитку політичних умов не лише в окремих країнах, але й у цілих державах та регіонах світу. Однією з найбільш визначних криз сучасності є міграційна проблема в Європі, породжена масовим переміщенням біженців і переселенців з районів збройних конфліктів, держав та територій, що постраждали від

насилюства, а також через несприятливі умови їхнього перебування у місцях минулого проживання.

Різноманітні мотиви, які спонукають людей до переїзду, охоплюють економічні, політичні, соціальні та екологічні чинники. Залежно від того, як ці фактори поєднуються, міграція може приймати різні форми, такі як економічна, біженці, більшість та меншість. Економічна міграція, часто пов'язана з пошуком кращих можливостей для праці та життя, може мати місце як всередині країни, так і міжнародно. Біженці залишають свої країни через конфлікти, переслідування та природні катастрофи, шукаючи захисту та безпеки в інших країнах. Більшість і меншість відображають соціокультурні аспекти міграції, зокрема, рухи національних груп або етнічних меншин у пошуках політичного або культурного самовизначення. Розуміння цих мотивів і форм міграції має важливе значення для розробки політики та стратегій управління міграційними процесами, спрямованих на захист прав мігрантів, їхню інтеграцію та сприяння сталому розвитку як в країнах походження, так і в країнах прийому.

Динаміка розвитку міграційної кризи свідчить про те, що ситуація в найближчій перспективі ймовірно лишиться напруженою. Міграційна криза перетворилася на довгостроковий фактор, який впливає на соціально-економічний та політичний розвиток більшості європейських країн. Це поставило під сумнів не лише здатність Європейського Союзу, як наднаціонального утворення, яке взяло на себе обов'язки забезпечення безпеки та інтересів країн і народів, що входять до нього, але й його загальну життєздатність.

Міграція є складним та багатогранним явищем, яке відображається в різних сферах економіки, культури, політики та історії суспільства. Цей процес відбувається як у контексті історичних подій та процесів, так і у світлі сучасних глобальних тенденцій. Його запроваджують різноманітні фактори, такі як економічні можливості, політичні конфлікти, соціокультурні зв'язки та природні катастрофи. Історично міграція відображала потреби людей у втечі від переслідувань, пошуку економічних можливостей або поліпшення якості життя.

Цей процес відбувався у різних формах, включаючи сезонну, циркулярну та постійну міграцію.

РОЗДІЛ 2: ІСТОРИЧНИЙ КОНТЕКСТ МІГРАЦІЇ В ЗАХІДНІЙ ЄВРОПІ

2.1 Міграційні тенденції в минулому

Дослідження показують, що досучасна міграція людських популяцій починається з переміщення *Homo erectus* з Африки через Євразію близько 1,75 мільйона років тому. *Homo sapiens* заселив усю Африку близько 150 000 років тому; деякі представники цього виду виїхали з Африки 70 000 років тому (або, згідно з останніми дослідженнями, вже 125 000 років тому в Азію,[1][2] і навіть 270 000 років тому).[3][4] Припускають, що сучасні неафриканські популяції походять переважно від пізнішої міграції з Африки між 70 000 і 50 000 роками тому,[5][6] яка поширилася на Австралію, Азію і Європу до 40 000 років до н.е. Міграція до Америки відбулася 20 000-15 000 років тому. Західноєвропейські зворотні міграції до Африки відбулися між 30 000 і 15 000 років тому, а також донеолітичні і неолітичні зворотні міграції, за якими послідувала арабська експансія в середньовіччі.

До 2000 років тому люди заснували поселення на більшості тихоокеанських островів. Основні переміщення населення, зокрема, включають ті, що постулюються як пов'язані з неолітичною революцією та індоевропейською експансією. Ранньосередньовічні Великі переселення народів, включно з тюркською експансією, залишили значні сліди. У деяких місцях, таких як Туреччина та Азербайджан, відбулася значна культурна трансформація після міграції відносно невеликого елітного населення. [8] Історики вбачають паралелі між елітою та міграцією в римському та норманському завоюваннях Британії, тоді як "найбільш гаряче обговорюваною з усіх британських культурних переходів є роль міграції у відносно раптовій і різкій зміні від романо-британської до англосаксонської Британії", що можна пояснити можливою "значною міграцією англосаксонських Y-хромосом в Англію (які на той час складали 50-100% генофонду)."[9].

Первісні люди мігрували через багато факторів, таких як зміна клімату і ландшафту та недостатнє продовольче забезпечення відповідно до рівня чисельності населення. Докази вказують на те, що предки австронезійських народів поширилися з південно-китайського материка на острів Тайвань близько 8000 років тому. Дані історичної лінгвістики свідчать про те, що мореплавці мігрували з Тайваню, можливо, окремими хвилями, розділеними тисячоліттями, до всього регіону, охопленого австронезійськими мовами. Вчені вважають, що ця міграція почалася близько 6000 років тому[10]. Індодійська міграція з долини Інду на рівнину річки Ганг у Північній Індії, як припускають, відбулася в середньому та пізньому бронзовому віці, одночасно з пізньою хараппською фазою в Індії (близько 1700 - 1300 років до н.е.). З 180 р. до н.е. на північний захід Індійського субконтиненту відбулася низка вторгнень з Центральної Азії, в тому числі під проводом індогреків, індоскіфів, індо-парфян та кушан[11][12][13].

З 728 року до н.е. греки розпочали 250-річну експансію, заснувавши колонії в кількох місцях, зокрема на Сицилії та в Марселі. Європа класичної доби свідчить про два великі міграційні рухи: кельтських народів у першому тисячолітті до н.е. та пізнішого періоду міграції першого тисячоліття н.е. з півночі та сходу. Менша міграція (або субміграція) була пов'язана з переселенням мадярів до Паннонії (сучасна Угорщина) у 9 столітті нашої ери. Тюркські народи поширилися зі своєї батьківщини в сучасному Туркестані через більшу частину Центральної Азії в Європу і на Близький Схід між 6-м і 11-м століттями нашої ери. Недавні дослідження показують, що Мадагаскар був безлюдним до прибуття австронезійських мореплавців з сучасної Індонезії в 5-6 століттях нашої ери. Подальші міграції як з Тихого океану, так і з Африки ще більше консолідували цю оригінальну суміш, і з'явився малагасійський народ [14].

До поширення мов банту та їхніх носіїв південна половина Африки, була заселена пігмеями та койсанськими народами, чії нащадки сьогодні займають посушливі регіони навколо пустелі Калахарі та ліси Центральної Африки.

Приблизно до 1000 року н.е. міграція банту досягла сучасних Зімбабве та Південної Африки. Бану Хілал і Бану Макіл, група арабських бедуїнських племен з Аравійського півострова, мігрували на захід через Єгипет між 11-м і 13-м століттями. Їх міграція значною мірою сприяла арабізації та ісламізації західного Магрибу, де до того часу домінували берберські племена. Ostsiedlung - це середньовічна міграція і розселення німців на схід - слідами східнонімецьких готів і північнонімецьких варягів. 13 століття було часом великих монгольських і тюркських міграцій через Євразію [15], де євразійський степ знову і знову надавав готовий міграційний шлях - для (наприклад) гунів, болгар, татар і слов'ян.

Між 11-м і 18-м століттями в Азії відбувалися численні міграції. Священики Ватсаяни мігрували зі східних гімалайських пагорбів до Кашміру під час вторгнення шанів у 13 столітті. Вони оселилися в нижній частині пагорбів Шивалік у 13 столітті, щоб освятити явну богиню. В період окупації Мін в 11 столітті в'єтнамці почали розширюватися на південь; це відомо в'єтнамською мовою як *nam tiến* (експансія на південь). [16] Рання династія Цін (1644-1912) відокремила Маньчжурію від власне Китаю Внутрішнім вербовим частоколом, який обмежував пересування ханьців до Маньчжурії, оскільки ця територія була забороненою для ханьців, поки Цін не почав колонізувати цю територію разом з ними (кінець 18 століття) пізніше під час правління династії [17].

Епоха Великих географічних відкриттів та європейського колоніалізму призвела до прискорення темпів міграції з ранньомодерного часу. У 16 столітті в американські порти прибуло близько 240 000 європейців [18]. У 19 столітті лише з Європи до Америки виїхало понад 50 мільйонів людей [19]. Місцеве населення або племена, такі як аборигени Канади, Бразилії, Аргентини, Австралії та Сполучених Штатів, часто чисельно переважали прибулих поселенців, а також підневільних робітників та імпортованих рабів.

Коли темпи міграції прискорилися вже у 18 столітті (включно з недобровільною работоргівлею), вони ще більше зростуть у 19 столітті. Меннінг виокремлює три основні типи міграції: трудова міграція, міграція біженців та

урбанізація. Мільйони сільськогосподарських робітників залишили сільську місцевість і переїхали до міст, спричинивши безпрецедентний рівень урбанізації. Це явище розпочалося у Великобританії наприкінці 18 століття і поширилося по всьому світу, а в багатьох регіонах триває й донині.

Індустріалізація заохочувала міграцію скрізь, де вона з'являлася. Дедалі більш глобальна економіка глобалізувала ринок праці. Атлантична работоргівля різко скоротилася після 1820 року, що дало поштовх до самостійної контрактної трудової міграції з Європи та Азії на плантації. Перенаселеність, відкриті сільськогосподарські кордони та зростання промислових центрів приваблювали добровільних мігрантів. Крім того, міграція була значно полегшена завдяки вдосконаленню транспортних технологій.

Романтичний націоналізм також зростав у 19 столітті, а разом з ним і етноцентризм. Великі європейські промислові імперії також зростали. Обидва фактори сприяли міграції, оскільки деякі країни надавали перевагу власній етнічній групі перед чужинцями, а інші країни виглядали значно привітнішими. Наприклад, Російська імперія ототожнювала себе зі східним православ'ям і обмежувала євреїв, які не були православними, смугою осілості та накладала на них обмеження. Насильство також було проблемою. Сполучені Штати пропагувалися як краще місце, "золота земля", де євреї могли жити більш відкрито[20]. Інший наслідок імперіалізму, колоніалізм, призвів до міграції деяких колонізаторів з "рідних країн" до "колоній", а згодом і до міграції людей з "колоній" до "рідних країн"[21].

Транснаціональна трудова міграція досягла піку в три мільйони мігрантів на рік на початку двадцятого століття. Італія, Норвегія, Ірландія та китайська провінція Гуандун були регіонами з особливо високим рівнем еміграції в ці роки. Ці великі міграційні потоки багато в чому вплинули на процес формування національних держав. Були розроблені імміграційні обмеження, а також діаспорні культури і міфи, які відображають важливість міграції для створення певних націй, як, наприклад, американський плавильний котел.

Транснаціональна трудова міграція впала на нижчий рівень з 1930-х до 1960-х років, а потім знову зросла.

Сполучені Штати пережили значну внутрішню міграцію, пов'язану з індустріалізацією, в тому числі афроамериканського населення. З 1910 по 1970 рік приблизно 7 мільйонів афроамериканців мігрували з сільської місцевості на півдні США, де чорношкіре населення стикалося як з поганими економічними можливостями, так і зі значними політичними та соціальними упередженнями, до промислових міст Північного Сходу, Середнього Заходу та Заходу, де була доступна відносно високооплачувана робота [22]. Це явище стало відомим у Сполучених Штатах під назвою "Велика міграція", хоча сьогодні історики вважають, що ця міграція мала дві різні фази. Термін "Велика міграція", без уточнення, зараз найчастіше використовується для позначення першої фази, яка закінчилася приблизно в часи Великої депресії. Другий етап, що тривав приблизно від початку участі США у Другій світовій війні до 1970 року, тепер називають Другою Великою міграцією. Після скасування узаконеної сегрегації в 1960-х роках і значного покращення економічних можливостей на Півдні в наступні десятиліття, мільйони чорношкірих повернулися на Південь з інших частин країни, починаючи з 1980 року, в рамках так званої Нової Великої міграції.

Перша і Друга світові війни, а також війни, геноциди і кризи, спричинені ними, мали величезний вплив на міграцію. Мусульмани переселилися з Балкан до Туреччини, а християни - в інший бік, під час розпаду Османської імперії. Чотириста тисяч євреїв вже переїхали до Палестини на початку двадцятого століття, а також багато євреїв до Америки, як уже згадувалося. Громадянська війна в Росії змусила близько трьох мільйонів росіян, поляків і німців емігрувати з нового Радянського Союзу. Деколонізація після Другої світової війни також спричинила міграції [23][24].

Єврейські громади в Європі, Середземномор'ї та на Близькому Сході були сформовані з добровільних і недобровільних мігрантів. Після Голокосту (1938-1945 рр.) посилилася міграція до Британської підмандатної Палестини, яка

стала сучасною державою Ізраїль в результаті Плану розподілу Палестини Організації Об'єднаних Націй.

Положення Потсдамської угоди 1945 року, підписаної західними союзниками-переможцями та Радянським Союзом, призвели до однієї з найбільших європейських міграцій і найбільшої у 20-му столітті. Вона включала в себе міграцію і переселення близько або понад 20 мільйонів людей. Найбільше постраждали 16,5 мільйонів німців, вигнаних зі Східної Європи на захід. Другою за чисельністю групою були поляки, мільйони яких були вигнані на захід зі східних кресів і переселені на так звані "повернуті території" (див. "Союзники визначають польський кордон" у статті про лінію Одер-Нейсе). Сотні тисяч поляків, українців (операція "Вісла"), литовців, латишів, естонців і деяких білорусів були вислані на схід з Європи до Радянського Союзу. Нарешті, багато з кількох сотень тисяч євреїв, що залишилися в Східній Європі після Голокосту, мігрували за межі Європи до Ізраїлю та Сполучених Штатів.

2.2 Вплив історичних подій на міграційну політику

Вплив історичних подій на міграційну політику в Західній Європі характеризується різними етапами, кожен з яких визначався економічними потребами, геополітичними змінами та ставленням суспільства до міграції.

Після Другої світової війни Західна Європа стала свідком значного економічного зростання, що призвело до дефіциту робочої сили, який спочатку вирішувався за допомогою двосторонніх угод про трудову міграцію в 1950-х і 1960-х роках. Такі країни, як Німеччина, Франція і Великобританія, уклали угоди з іншими країнами про найм робочої сили для конкретних секторів, що поклало початок організованій трудовій міграції до Західної Європи.

Розширення Європейського Союзу в 2004 і 2007 роках стали знаковими подіями, які суттєво вплинули на міграційну динаміку в межах блоку. Ці розширення включили країни Центральної та Східної Європи до складу ЄС, що викликало неоднозначну реакцію з боку існуючих країн-членів. Особливо велике

занепокоєння викликав потенціал масових міграційних хвиль з економічно менш розвинених нових країн-членів до старих, багатших країн ЄС. Такі побоювання були зумовлені значними економічними диспропорціями між новими та існуючими країнами-членами, коли заробітна плата та рівень життя були значно нижчими в таких країнах, як Латвія, найбільшій серед новачків на той час.

Для вирішення цих проблем і забезпечення контрольованої інтеграції нових країн-членів до ринку праці ЄС були запроваджені перехідні заходи. Ці заходи дозволили існуючим країнам ЄС тимчасово обмежити доступ до ринку праці для громадян нових країн-членів, забезпечуючи захист від раптових масштабних міграційних потоків, які потенційно можуть порушити роботу місцевих ринків праці. Цей підхід ґрунтувався на моделі "2+3+2", яка передбачала поетапне послаблення обмежень протягом семирічного періоду з урахуванням результатів аналізу та умов на ринку праці в окремих країнах ЄС-15.

Незважаючи на початкові побоювання, очікувані широкомасштабні міграції не матеріалізувалися в тій мірі, в якій очікувалося. Перехідні заходи, хоча і використовувалися деякими країнами, не були прийняті повсюдно. Ірландія, Швеція та Велика Британія вирішили негайно відкрити свої кордони для працівників з нових країн-членів. Їхнє рішення було зумовлене комбінацією факторів, включаючи економічні потреби в робочій силі та менш виражене сприйняття імміграції як загрози порівняно з іншими країнами ЄС. Досвід цих країн, особливо Ірландії та Великої Британії, які зазнали значного припливу мігрантів з країн А-8 (вісім країн Центральної та Східної Європи, які приєдналися до ЄС у 2004 році), продемонстрував, що інтеграцією населення нових країн-членів можна ефективно управляти, не підриваючи при цьому місцеві ринки праці.

Поступове скасування перехідних заходів, кульмінацією якого стало гарантування вільного пересування для всіх громадян ЄС до 2011 року для тих, хто вступив до ЄС у 2004 році, і до 2014 року для Болгарії та Румунії, підкреслило відданість ЄС одному з його основоположних принципів: вільному пересуванню

людей. Цей принцип сприяє не лише економічній інтеграції Союзу, забезпечуючи мобільність робочої сили, але й зміцнює почуття європейської ідентичності та солідарності серед його громадян.

Досвід розширення 2004 і 2007 років та управління міграцією з нових країн-членів свідчить про адаптивний підхід ЄС до міграційної політики, який полягає у збалансуванні економічних потреб і соціальних проблем за допомогою поетапної інтеграції та гнучких політичних заходів. Цей досвід дає цінне уявлення про складнощі міграції в ЄС і підкреслює важливість нюансованих, гнучких політичних рамок, здатних задовольнити різноманітні потреби і занепокоєння держав-членів, водночас дотримуючись основних принципів Союзу.

Розширення Європейського Союзу в 2004 і 2007 роках, до якого увійшли країни Центральної та Східної Європи, стало ще одним важливим етапом. Побоювання масових міграційних хвиль з цих нових країн-членів до старих країн ЄС призвели до запровадження перехідних заходів, які дозволили країнам-членам тимчасово обмежити доступ до ринку праці для громадян нових країн-членів. Незважаючи на ці заходи, масштабні міграції не відбулися, як того побоювалися, і перехідні заходи були поступово скасовані, сприяючи вільному пересуванню в межах ЄС. Ірландія, Швеція і Великобританія були одними з небагатьох, хто негайно відкрив свої кордони, керуючись економічними потребами і меншим відчуттям загрози від імміграції в той час. Цей період підкреслив відданість ЄС принципу вільного пересування, хоча і з обережністю та поступовим впровадженням, щоб заспокоїти економічні та соціальні проблеми (Інститут міграційної політики).

Зовсім недавно підхід Європейського Союзу до міграції змінився і тепер охоплює як легальну, так і нелегальну міграцію, з акцентом на інтеграцію, управління кордонами та співпрацю з третіми країнами. Новий пакт про міграцію та притулок, запропонований Європейською комісією у 2020 році, має на меті переглянути політику ЄС у сфері міграції та притулку, запровадивши комплексний підхід, який включає попередню перевірку, процедури повернення

та механізм солідарності між державами-членами. Крім того, Пакет з легальної міграції та Пакет з мобільності навичок і талантів, запропоновані у 2022 році, мають на меті спростити процедури легальної міграції, визнаючи потребу у кваліфікованих працівниках та сприяючи мобільності на ринку праці. Ці зміни відображають перехід до більш скоординованої, загальноєвропейської політики щодо міграції, яка збалансовує потребу в мобільності робочої сили з питаннями безпеки та соціальної інтеграції (Європейський парламент).

Загалом, міграційна політика Західної Європи формувалася під впливом історичних економічних бумів, розширення ЄС і нещодавніх викликів, пов'язаних з нелегальною міграцією та інтеграцією. Відповідні політичні заходи еволюціонували від двосторонніх угод до більш комплексних загальноєвропейських стратегій, що відображають мінливу динаміку міграції та потребу в скоординованому підході в рамках Союзу.

Отже, історичні події мають значний вплив на формування та зміну міграційної політики країн. За час своєї історії країни переживали різноманітні події, такі як війни, революції, економічні кризи, політичні реформи та інші. По-перше, вони можуть впливати на потік міграції. Наприклад, війни або політичні конфлікти можуть змушувати людей шукати притулку в інших країнах як біженці. Це може вимагати реакції з боку країни щодо змін у законодавстві щодо біженців та процедур їхнього прийому. По-друге, історичні події можуть формувати ставлення суспільства до іммігрантів. Наприклад, коли колоніальні періоди або імперські зв'язки створювали специфічні міжкультурні відносини, це може впливати на прийняття або відкидання імміграційних політик. По-третє, історичні події можуть визначати політичні стратегії країни щодо міграції. Революції, політичні реформи чи демократичні зміни можуть призвести до перегляду законодавства про громадянство, права іммігрантів та програми інтеграції. Отже, історичні події мають далекосяжний вплив на міграційну політику, формуючи її напрямок, змінюючи законодавство та визначаючи сприйняття суспільства до імміграції.

РОЗДІЛ 3: МІГРАЦІЯ ТА ПОЛІТИЧНІ СИСТЕМИ КРАЇН ЗАХІДНОЇ ЄВРОПИ

3.1 Політичні наслідки міграції

Зростання міжнародної імміграції до багатих країн протягом останніх двох десятиліть поставило питання імміграції на передній план і в центр політичних програм багатьох партій. Дослідження показують, що нещодавні імміграційні потоки загострили занепокоєння корінних жителів щодо культурних зіткнень, економічної конкуренції та фіскальних витрат, пов'язаних з імміграцією - занепокоєння, яке сприяло піднесенню правих партій з націоналістичними та антиімміграційними програмами. Однак не вся імміграція призводить до політичної реакції корінних жителів на праві партії. Mayda та ін. [33] і Moriconi та ін. [32] показують, що вплив нового припливу іммігрантів на політичні уподобання корінних жителів залежить від характеристик іммігрантів, і особливо від рівня їхньої освіти. Dustmann та ін. (2018) показують, що реакція корінних жителів залежить від того, де вони проживають - у місті чи в селі. Кожен з цих ефектів виявлено на основі даних за останні 10-15 років.

Набагато менше відомо про можливі політичні наслідки імміграції в довгостроковій перспективі, а також про політичні уподобання самих іммігрантів. Оселившись на постійне місце проживання в країні, іммігранти можуть впливати на довгостроковий політичний ландшафт у спосіб, відмінний від початкової реакції корінних жителів. По-перше, взаємодіючи протягом життя з корінним населенням і поділяючи погляди, частково вкорінені в культурі країни походження, іммігранти можуть впливати на уподобання корінних жителів щодо важливих політичних тем. Джуліано і Табелліні [32] показують, що в довгостроковій перспективі проперерозподільчі уподобання європейських іммігрантів в епоху масової міграції вплинули на американців, які живуть у районах, що зазнали їхнього впливу, і тепер також мають сильніші проперерозподільчі політичні уподобання. Крім того, іммігранти та їхні нащадки можуть безпосередньо впливати на результати виборів, коли вони отримують

право голосу. Це питання було непрямим предметом занепокоєння під час президентської кампанії Еріка Земмура у Франції у 2021 році і було в центрі палких дебатів навколо прав громадянства під час національних виборчих кампаній в Італії у 2022 році. Однак ми маємо обмежені дані про політичні уподобання іммігрантів, і більшість з них зосереджені на США.

Нещодавня робота досліджує це питання, вивчаючи відмінності в політичних уподобаннях між корінними жителями та іммігрантами в другому поколінні в 22 європейських країнах. 1 Спираючись на дані дев'яти хвиль Європейського соціального дослідження [29]), ми визначаємо як друге покоління тих іммігрантів, які народилися в країні, де вони проживають, і батьки яких народилися за кордоном. Ми використовуємо інформацію про партійні уподобання на попередніх національних виборах, яку порівнюємо з показниками політичної позиції партії за допомогою індексу "ліві-праві", доступного в базі даних проекту Manifesto Project [20]. Таким чином, наш аналіз вимірює, як голосували іммігранти другого покоління та корінні жителі країни з точки зору цього індексу "ліві-праві", агрегуючи 92 національні вибори між 2001 та 2017 роками.

Ми враховуємо всі спостережувані соціально-економічні характеристики, які можуть впливати на політичні вподобання - освіту, дохід, вік, шлюб, статус зайнятості - і порівнюємо електоральні вподобання мігрантів у другому поколінні та корінних мешканців країни. Якщо діти іммігрантів повністю асимільовані з корінним населенням з точки зору політичних уподобань, ми не побачимо жодної різниці після контролю за цими характеристиками [29] документують значний, хоча і неповний ступінь економічної конвергенції для іммігрантів у другому поколінні). З іншого боку, систематичні та значні відмінності в політичних позиціях означають, що діти іммігрантів впливають на довгостроковий політичний ландшафт країни. Важливо розуміти детермінанти таких відмінностей та їхні потенційні наслідки для майбутніх виборів. Частка іммігрантів у другому поколінні серед європейського населення зростає, і ця група стане електорально значущою через одне-два покоління. На рисунку 3.1

показано географічний розподіл іммігрантів у другому поколінні. Естонія є країною з найвищою часткою іммігрантів у другому поколінні - 12% від корінного населення, що пояснюється великою кількістю батьків, народжених у Росії. Країни з сильним колоніальним минулим, такі як Франція, Великобританія чи Бельгія, і більшою кількістю іммігрантів у 1980-х і 90-х роках, також характеризуються значною групою іммігрантів у другому поколінні, що становить від 5% до 7% корінного населення [29].

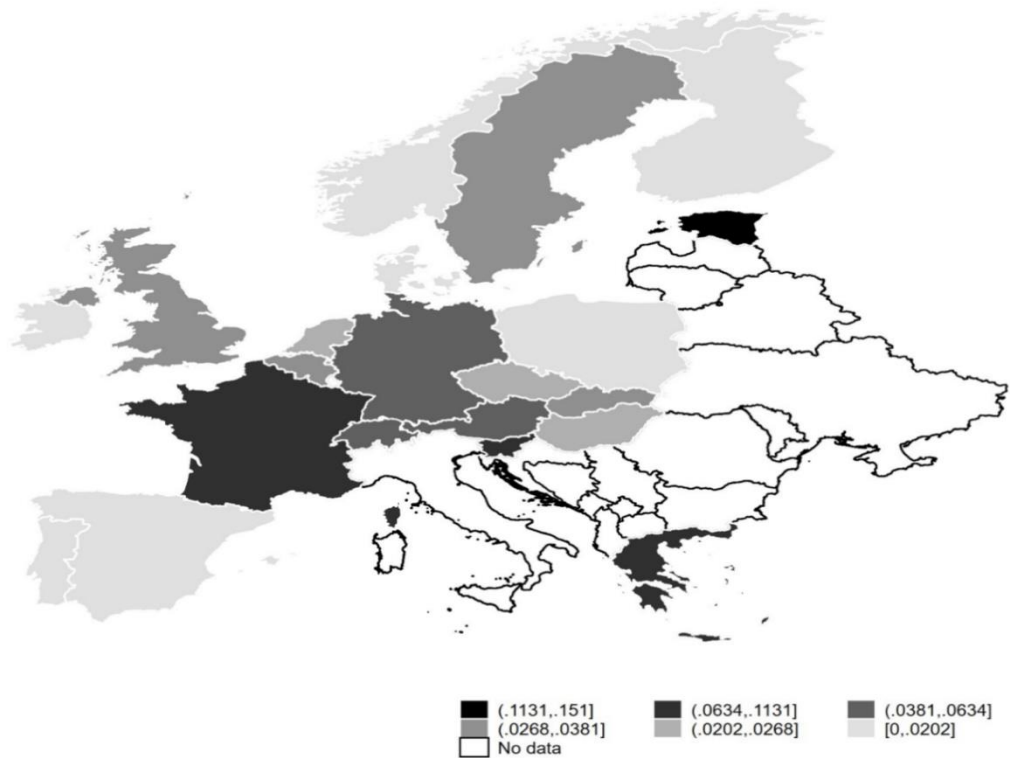

Рис 3.1 Географічний розподіл іммігрантів [29].

Політичні наслідки міграції в Європі є складними і багатограними, відображаючи глибоку напруженість і розбіжності всередині європейських країн і між ними. Міграція, як і глобалізація, породжує як переможців, так і переможених, створюючи прірву між глобальною елітою і звичайними виборцями. Реакція на імміграцію в Європі підкреслює зростаючий когнітивний дисонанс щодо цього питання. Хоча міграція приносить значні переваги як мігрантам, так і приймаючим країнам, наприклад, заповнюючи прогалини в робочій силі та збагачуючи суспільства культурно і технологічно, вона часто змушує низькокваліфікованих місцевих працівників відчувати себе під загрозою

або витісненими. Це спричинило антиімміграційну хвилю на всьому континенті, підкресливши необхідність для європейських політичних еліт розробити політику, яка б збалансувала економічні та соціальні наслідки міграції.

Міграційна криза 2014-2017 років, яка спричинила безпрецедентний наплив мігрантів і біженців до Європи, трансформувала європейську зовнішню політику. Криза виявила неготовність ЄС і змусила політиків приймати короткострокові рішення. Бюджетні зміни в цей період відображали акцент на усуненні першопричин міграції в країнах походження і транзиту, а також збільшення фінансування на безпеку, стабільність і гуманітарну допомогу. Однак ці рішення іноді ставили під загрозу цілі розвитку ЄС і його міжнародний підхід до міграції, заснований на правилах. Криза підкреслила потребу в довгострокових, надійних рішеннях і послідовній стратегії, яка б збалансувала прикордонний контроль з гуманітарними цілями і цілями розвитку ЄС [5].

Вирішення міграційної кризи в ЄС вимагає багатогранного підходу. Визнання минулих помилок, таких як одностороння ліквідація кордонів за допомогою пошуково-рятувальних операцій та вплив односторонніх політичних рішень окремих країн, таких як Німеччина, має вирішальне значення. Необхідний комплексний набір заходів реагування, з акцентом на висилку шукачів притулку, чії заяви були відхилені, і зменшення потоків за допомогою угод, подібних до угоди між Туреччиною та ЄС. Крім того, створення безпечних зон у зонах конфлікту і велика програма гуманітарного переселення можуть допомогти більш ефективно управляти міграцією. Зрештою, рішення повинні бути спрямовані як на вирішення нагальних проблем, так і на усунення першопричин міграції, що вимагає значних ресурсів, суворої реалізації політики і відданості міжнародному співробітництву та солідарності.

Отже, політичні наслідки міграції можуть мати значний вплив на політичну ситуацію країн та міжнародні відносини. По-перше, масова міграція може стати джерелом політичної напруги в країні-приймачі, особливо коли імміграційна політика є предметом гострої політичної дискусії. Розбіжності у поглядах на міграцію можуть призвести до виникнення політичних партій чи

рухів, що обіцяють більш суворі чи, навпаки, більш ліберальні міграційні закони. По-друге, міграція може впливати на політичну систему самої країни. Наприклад, збільшення кількості іммігрантів може призвести до зміни виборчого розподілу чи становлення нових політичних сил, які враховують інтереси іммігрантських громад. По-третє, міграція може мати міжнародні політичні наслідки, особливо коли вона стосується робочої сили або біженців. Міжнародні угоди та домовленості можуть бути укладені для регулювання потоків мігрантів, що може мати важливе значення для відносин між країнами.

3.2 Взаємодія мігрантів та політичних інститутів

Взаємодія між мігрантами та політичними інститутами є динамічним і багатограним процесом, який охоплює різні аспекти суспільної інтеграції - від індивідуальної адаптації до колективної участі в політичному та громадському житті приймаючої країни. Роль і вплив політичних інститутів на формування інтеграційної траєкторії мігрантів важко переоцінити. Ці інститути, включаючи системи освіти, ринки праці та правові рамки, суттєво впливають на можливості та виклики, з якими стикаються мігранти в новому середовищі.

Інтеграція, як підкреслює Інститут міграційної політики, включає в себе як мігрантів з їхніми індивідуальними зусиллями та стратегіями адаптації, так і приймаюче суспільство з його інституційними реакціями та ставленням громадськості до новоприбулих. Взаємодія між цими двома сторонами визначає успіх інтеграційного процесу. Важливо відзначити, що приймаюче суспільство через свої інститути і панівні настрої відіграє більш домінуючу роль у формуванні цього процесу. Інтеграція відбувається не лише на індивідуальному рівні, через такі аспекти, як працевлаштування та освіта, але й на колективному рівні, за участю іммігрантських організацій та спільнот. Крім того, функціонування та адаптація інституцій, як державних, так і тих, що спеціалізуються на групах іммігрантів, мають ключове значення для сприяння або перешкоджання інтеграції

В інтеграційних процесах беруть участь дві сторони: іммігранти з їхніми особливостями, зусиллями та адаптацією, і приймаюче суспільство з його взаємодією з цими новоприбулими та їхніми інституціями. Саме взаємодія між ними визначає напрямок і кінцевий результат інтеграційного процесу. Однак ці двоє є нерівноправними партнерами. Приймаюче суспільство, з точки зору його інституційної структури і того, як воно реагує на новоприбулих, має набагато більший вплив на результат процесу.

Таким чином, процес інтеграції іммігрантів відбувається не лише на рівні окремого іммігранта, чия інтеграція вимірюється житлом, працевлаштуванням, освітою, соціальною та культурною адаптацією до нового суспільства, як це часто думають. Вона також відбувається на колективному рівні групи іммігрантів. Організації іммігрантів є вираженням мобілізованих ресурсів та амбіцій, і на цьому рівні також діють механізми інтеграційного процесу.

Крім того, існує рівень інституцій, які поділяються на два великі типи. Перший - це загальні державні інституції приймаючих суспільств або міст, такі як система освіти або інституційні механізми на ринку праці. Закони, нормативні акти та виконавчі організації, а також неписані правила і практики є частиною таких інституцій. Однак вони можуть перешкоджати доступу або рівним результатам для новоприбулих, або навіть повністю їх виключати. Таким чином, функціонування цих загальних державних інституцій (і можливе їх коригування з огляду на зростаюче розмаїття) має першорядне значення. Саме на цьому рівні інтеграція та виключення є дзеркальними поняттями.

Другий тип інституцій належить до специфічних типів самих іммігрантських груп, таких як релігійні чи культурні інституції. Ці специфічні інституції та їхню можливу інтеграцію можна розглядати так само, як і іммігрантські організації: вони можуть стати прийнятною частиною суспільства на тому ж рівні, що й аналогічні інституції корінних груп, а можуть ізолюватися або залишатися невизнаними та виключеними.

Механізми, що працюють на індивідуальному, груповому та інституційному рівнях, відрізняються, але результати на кожному з цих рівнів

чітко взаємопов'язані. Інституційні механізми визначають можливості та сферу діяльності організацій. Інституції та організації разом створюють структуру можливостей та/або обмежень для окремих осіб. І навпаки, індивіди можуть мобілізуватись і змінювати ландшафт організацій, і, зрештою, навіть сприяти значним змінам в інституційних механізмах.

Оскільки результат процесу інтеграції є результатом взаємодії двох сторін, що відбувається на різних рівнях, не можна очікувати, що він буде однаковим. З одного боку, дослідження, які порівнюють процес інтеграції різних груп іммігрантів в однаковому інституційному та політичному контексті, показують, що групи іммігрантів дотримуються різних моделей інтеграції. З іншого боку, процес інтеграції іммігрантів одного походження в різних національних контекстах також призводить до дуже різноманітних моделей.

Інтеграційні процеси, як для окремих осіб, так і для груп, є довготривалими за своєю природою. На груповому рівні це означає, що лакмусовим папірцем інтеграції, а також успіху чи невдачі політики в цій сфері є позиція другого покоління. Однак політичні процеси в демократичних суспільствах вимагають політики, яка приносить плоди в набагато коротші терміни, часто вимірювані коротким проміжком часу між виборами. Нереалістичні обіцянки та вимоги, що випливають з цього "демократичного нетерпіння", часто призводять до зворотної реакції на провали політики, реальні чи уявні, у суспільстві та політичних колах.

Зважаючи на небезпеку такої реакції, а також на те, що глобальні події, як очікується, призведуть до зростання кількості іммігрантів у всьому світі, існує потреба у всеосяжній інтеграційній політиці. Хоча існує багато наукових шкіл, і політика буде відрізнятися від країни до країни, деякі ключові елементи, які притаманні успішній інтеграційній політиці, є такими, що

Пропонують бачення як для іммігрантів, так і для приймаючих суспільств. Чітко сформульована політика пропонує рамки для роздумів про спільні цілі створення життєздатних і придатних для життя спільнот, а також може надати керівні принципи та інструменти для всіх зацікавлених сторін щодо того, як зробити свій внесок.

Координувати з імміграційною політикою. Цей зв'язок є критично важливим у світлі тенденції багатьох урядів вирішувати питання міжнародної міграції в рамках, що базуються на традиційних поняттях національних держав. У цих рамках світ поділяється на окремі політичні спільноти з окремими національними громадянами і територіями. Міграція через політичні кордони вважається аномалією.

Як наслідок, міграційна політика була переважно оборонною і орієнтованою на контроль, а не проактивною. Аналогічно, політика інтеграції іммігрантів була реактивною, а то й взагалі відсутня. Ці дві проблеми підсилюють одна одну, оскільки відсутність послідовної та прозорої імміграційної політики є перешкодою для ефективної інтеграційної політики. У багатьох випадках погана інтеграційна політика сприяла негативному сприйняттю іммігрантів, що, в свою чергу, призвело до посилення захисної імміграційної політики.

Ключовим елементом такої політики є прозорість у прийнятті іммігрантів, особливо щодо того, що від них очікується і на що вони можуть розраховувати. Будь-які сподівання на те, що іммігранти отримають дозвіл на довгострокове проживання, повинні супроводжуватися зусиллями, спрямованими на те, щоб забезпечити їм адекватну правову позицію, інструменти для успішного функціонування в суспільстві та доступ до суспільних послуг нарівні з громадянами країни. Слід уникати тривалих періодів невизначеності щодо майбутнього місця проживання (а у випадку шукачів притулку - залежності від державної допомоги) як через їхні негативні наслідки для самих мігрантів, так і через негативний імідж і загрозу легітимності політики прийому мігрантів.

Сприяти інтеграційній політиці, яка визнає різноманітність. На індивідуальному рівні дорослий іммігрант може значно адаптуватися з точки зору своїх знань протягом довготривалого процесу інтеграції. Однак почуття, уподобання та оцінки добра і зла є досить стійкими протягом усього життя. Як наслідок, набагато більше уваги слід приділяти питанню про те, як формувати

імміграційну та інтеграційну політику на політичному рівні, щоб визнати і прийняти різноманітність поглядів.

Враховувати національні реалії. Хоча погляд за межі національної держави є важливим, також очевидно, що інтеграційна політика обов'язково формується під впливом національного контексту. У соціально-економічній сфері, наприклад, інтеграційні механізми в суспільствах з сильною ліберальною ринковою орієнтацією (і обмеженими соціальними послугами) відрізняються від тих, що діють у державах загального добробуту, де перерозподіляється більша частина національного доходу. Крім того, у культурній та релігійній сферах історичні особливості інституційних механізмів створюють значні відмінності у здійсненості політики.

Як наслідок, відрізняються масштаби, суб'єкти та інструменти політичної діяльності. Національна політика, а отже, і політика регіональної інтеграції, як, наприклад, політика Європейського Союзу, може прагнути встановити загальні рамки, правила та інструменти, які сприятимуть місцевим акторам. [9]

Портал міграційних даних також пояснює, що інтеграція мігрантів у приймаючі суспільства вимірюється в різних сферах, включаючи ринок праці, освіту, охорону здоров'я, соціальну та громадянську інтеграцію, а також культурну інтеграцію. Такі джерела даних, як переписи населення, обстеження домогосподарств та опитування громадської думки, дають цінну інформацію про прогрес і проблеми інтеграції мігрантів. Ці джерела даних також допомагають зрозуміти ставлення приймаючих суспільств до імміграції, яка відіграє важливу роль у процесі інтеграції. Крім того, адміністративні джерела проливають світло на громадянську активність та політичну участь мігрантів, які є важливими аспектами їхньої взаємодії з політичними інституціями (Портал міграційних даних).

Ефективна політика інтеграції повинна забезпечувати баланс між національними реаліями та унікальними викликами, з якими стикаються міста як основні пункти призначення мігрантів. Важливою є місцева політика, яка сприяє взаємодії між мігрантами та суспільством загалом, визнаючи різноманітність та

внесок мігрантських громад. Крім того, залучення неурядових організацій та суб'єктів громадянського суспільства до процесу інтеграції може значно покращити його результати, сприяючи створенню більш інклюзивного та згуртованого суспільства [9]

Таким чином, взаємодія між мігрантами та політичними інститутами - це складна взаємодія, яка вимагає комплексної і тонкої політики, що враховує різноманітність досвіду мігрантів і різні можливості політичних інститутів на різних рівнях управління.

3.3 Міграційна політика країн Західної Європи

Міграційна політика в Західній Європі, як частина ширшої структури Європейського Союзу (ЄС), наголошує на вільному пересуванні людей у межах його держав-членів, дозволяючи громадянам ЄС вільно пересуватися і проживати в будь-якій країні ЄС. Наприклад, у 2021 році близько 1,4 мільйона людей переїхали з однієї країни ЄС до іншої, що підкреслює важливість мобільності всередині ЄС. Німеччина, Польща, Іспанія, Нідерланди та Румунія були серед країн-лідерів з прийому іммігрантів з інших країн-членів ЄС. Люксембург, Словаччина та Австрія мали найвищу частку іммігрантів, які прибули з інших країн ЄС, відносно загальної кількості іммігрантів (Європейська Комісія) [13].

У 2021 році 2,3 мільйона іммігрантів прибули до ЄС з країн, що не є членами ЄС. Це майже на 18% більше порівняно з 1,9 мільйона у 2020 році, але все ще нижче рівня до COVID-19, який становив 2,7 мільйона у 2019 році [34].

У 21 з 27 країн ЄС 50% або більше іммігрантів прибули з-за меж ЄС у 2021 році. Найбільші частки спостерігалися в Литві (81% всіх іммігрантів), Іспанії (80%) та Словенії (79%). Натомість найнижча частка була зафіксована в Люксембурзі, де іммігранти з-поза меж ЄС склали 9% від усіх іммігрантів [34].

В абсолютних цифрах найпопулярнішими країнами призначення для іммігрантів з-поза меж ЄС у 2021 році були Німеччина (439 000 осіб або 19% всіх

іммігрантів, які прибули до ЄС з країн, що не є членами ЄС) та Іспанія (421 000 або 19%), випереджаючи Італію (248 000 або 11%) і Францію (238 000 або 11%). Люди, які мігрували до цих 4 членів ЄС, становили 60% всіх іммігрантів, які вїхали до ЄС з країн, що не є членами ЄС, у 2021 році [34].

У тому ж році близько 1,1 мільйона осіб емігрували з ЄС до країн, що не входять до ЄС. Це також більше, ніж 956 000 осіб у 2020 році, і майже повернулося до рівня до COVID-19 - 1,2 мільйона.

У 8 з 27 країн ЄС понад 50% емігрантів у 2021 році виїхали до країн за межами ЄС. Найбільша частка людей, які емігрували до країни, що не входить до ЄС, була зафіксована у Франції (68% від усіх емігрантів), за нею йдуть Словенія (65%), Литва (64%) та Іспанія (63%). З іншого боку, найнижчі частки спостерігалися в Словаччині (18% всіх емігрантів) і Люксембурзі (16%).

В абсолютному вираженні найбільша кількість емігрантів була зафіксована в Іспанії (239 000 або 21% всіх емігрантів до країни, що не є членом ЄС), за нею йдуть Німеччина (158 000 або 14%) і Франція (120 000 або 11%). Емігранти з цих 3 країн-членів ЄС склали 46% від усіх емігрантів, які виїхали з країн ЄС у 2021 році [34].

Міграція до ЄС у 2021 році

Країна	Іммігранти з країн поза ЄС	Відсоток від загальної кількості іммігрантів
Німеччина	439 000	19%
Іспанія	421 000	19%
Італія	248 000	11%
Франція	238 000	11%

Всього (4 країни)	1 346 000	60%
--------------------------	------------------	------------

Міграція з ЄС у 2021 році

Країна	Емігранти до країн поза ЄС	Відсоток від загальної кількості емігрантів
Іспанія	239 000	21%
Німеччина	158 000	14%
Франція	120 000	11%
Всього (3 країни)	517 000	46%

На рівні ЄС різниця між кількістю іммігрантів та емігрантів призвела до позитивної чистої міграції у 2021 році, що означає, що до ЄС в'їхало на 1 мільйон осіб більше, ніж виїхало.

Підхід ЄС до міграції та притулку еволюціонує, особливо з прийняттям Нового пакту про міграцію та притулок у 2020 році. Цей комплексний документ має на меті інтегрувати процедуру надання притулку в загальне управління міграцією, включаючи такі елементи, як попередня перевірка, повернення, управління зовнішніми кордонами та механізм солідарності між державами ЄС. Пакт також підкреслює важливість розвитку легальних шляхів міграції, пов'язаних з роботою та освітою, що дозволить управляти міграцією більш проактивно і гуманно (Європейський Парламент) [34]..

Регулярна імміграція: ЄС уповноважений встановлювати умови, що регулюють в'їзд і легальне проживання в державі-члені, в тому числі з метою возз'єднання сім'ї, для громадян третіх країн. Держави-члени зберігають право визначати обсяги прийому осіб, які прибувають з третіх країн у пошуках роботи.

Інтеграція: ЄС може надавати стимули та підтримку заходам, що вживаються державами-членами для сприяння інтеграції громадян третіх країн,

які легально проживають на території ЄС; однак законодавство ЄС не передбачає гармонізації національних законів та нормативних актів.

Боротьба з нелегальною імміграцією: Європейський Союз зобов'язаний запобігати і скорочувати нелегальну імміграцію, зокрема за допомогою ефективної політики повернення, у спосіб, що відповідає основним правам.

Угоди про реадмісію: Європейський Союз уповноважений укладати угоди з третіми країнами про реадмісію в країну походження громадян третіх країн, які не відповідають або більше не відповідають умовам в'їзду, перебування або проживання в державі-члені.

Визначення збалансованого підходу до імміграції: ЄС прагне встановити збалансований підхід до управління легальною імміграцією та боротьби з нелегальною імміграцією. Належне управління міграційними потоками передбачає забезпечення справедливого ставлення до громадян третіх країн, які легально проживають у державах-членах, посилення заходів боротьби з нелегальною імміграцією, включаючи торгівлю людьми та контрабанду, а також сприяння тіснішій співпраці з країнами, що не є членами ЄС, у всіх сферах. Метою ЄС є встановлення єдиного рівня прав і обов'язків для легальних іммігрантів, який можна порівняти з рівнем прав і обов'язків громадян ЄС.

Принцип солідарності: згідно з Лісабонським договором, імміграційна політика повинна керуватися принципом солідарності та справедливого розподілу відповідальності, включаючи її фінансові наслідки, між державами-членами (ст. 80 ДФЄС).

Інституційні зміни, спричинені Лісабонським договором.

Лісабонський договір, який набув чинності в грудні 2009 року (1.1.5), запровадив голосування кваліфікованою більшістю голосів з питань регулярної імміграції та нову правову основу для інтеграційних заходів. Звичайна законодавча процедура тепер застосовується до політики як нелегальної, так і легальної імміграції, що робить Парламент співзаконодавцем нарівні з Радою. Тимчасові заходи, яких необхідно вжити у випадку раптового припливу

громадян третіх країн, ухвалюються Радою одноосібно, однак після консультацій з Парламентом (ст. 78(3) ДФЄС) .

Лісабонський договір також чітко визначив, що ЄС поділяє компетенцію в цій сфері з державами-членами, зокрема, щодо кількості мігрантів, яким дозволено в'їзд до держави-члена з метою працевлаштування (ст. 79(5) ДФЄС). Нарешті, Суд ЄС тепер має повну юрисдикцію у сфері імміграції та притулку.

На національному рівні країни прийняли конкретні імміграційні політики у відповідь на свої унікальні соціально-економічні умови. Наприклад, у 2022 році ЄС загалом видав майже 3,5 мільйона перших дозволів на проживання громадянам країн, які не є членами ЄС, що свідчить про значне зростання легалізованої міграції. Польща, Німеччина, Іспанія, Італія та Франція були країнами-лідерами у видачі цих дозволів, переважно з причин роботи, сім'ї та освіти [34]. Ці дані розкривають багатогранну картину міграції в Європі, де політичні заходи пристосовані для задоволення різноманітних потреб, таких як потреби ринку праці, возз'єднання сімей та освітні можливості (Європейська комісія).

Загалом, міграційна політика в Західній Європі в рамках ЄС є балансуванням між сприянням вільному пересуванню громадян ЄС, управлінням легальною міграцією з країн, що не є членами ЄС, і забезпеченням інтеграції мігрантів у приймаючі суспільства. Ця політика відображає поєднання загальноєвропейських директив і національних адаптацій для управління складною динамікою міграції таким чином, щоб сприяти економічному зростанню, соціальній згуртованості та дотриманню індивідуальних прав.

З 2022 року в ЄС було запроваджено тимчасовий захист для Українських переселенців.

Тимчасовий захист - це винятковий захід, спрямований на надання негайного і тимчасового захисту переміщеним особам з країн, що не входять до ЄС, і тим, хто не може повернутися до країни походження.

З початку військової агресії Росії проти України в лютому 2022 року країни ЄС надають тимчасовий захист людям, які тікають з України.

Станом на 31 грудня 2022 року близько 3,8 мільйона негромадян ЄС, які втекли з України, отримали статус тимчасового захисту в ЄС. Близько 98% з них мали українське громадянство [34].

Основними країнами ЄС, де люди, які втікали з України, залишалися у 2022 році, були Німеччина (968 000 або 25% від загальної кількості), Польща (961 000 або 25%) та Чехія (432 000 або 11%).

У порівнянні з чисельністю населення кожної країни ЄС, найбільша кількість бенефіціарів тимчасового захисту наприкінці 2022 року була зафіксована в Чехії (41,1 бенефіціара на 1 000 осіб), за нею йдуть Естонія (28,8) і Польща (25,5). Натомість найнижчі показники спостерігалися у Франції (1,0 на 1 000 осіб), Греції (2,1) та Італії (2,5). На рівні ЄС на кожну 1 000 осіб припадало 8,6 бенефіціарів тимчасового захисту [34].

Отже, в рамках ЄС міграційна політика в Західній Європі є балансуванням між сприянням вільному пересуванню громадян ЄС, управлінням легальною імміграцією з країн, що не є членами ЄС, і забезпеченням інтеграції мігрантів у приймаюче суспільство. Ця політика відображає поєднання європейських директив і національних адаптацій для управління складною динамікою міграції таким чином, щоб сприяти економічному зростанню, соціальній згуртованості та повазі до прав особистості.

Як частина ширшої структури Європейського Союзу (ЄС), міграційна політика в Західній Європі наголошує на вільному пересуванні людей в межах держав-членів, дозволяючи громадянам ЄС вільно пересуватися і проживати в будь-якій країні ЄС. Наприклад, у 2021 році близько 1,4 мільйона людей переїдуть з однієї країни ЄС до іншої, що підкреслює важливість міграції всередині ЄС. Німеччина, Польща, Іспанія, Нідерланди та Румунія є провідними країнами, які приймають мігрантів з інших держав-членів ЄС. Люксембург, Словаччина та Австрія мають найвищу частку мігрантів з інших країн-членів ЄС у загальній кількості мігрантів (Європейська Комісія).

Підхід ЄС до міграції та притулку еволюціонував, зокрема, з прийняттям у 2020 році Нового курсу щодо міграції та притулку. Цей комплексний документ спрямований на інтеграцію процедур надання притулку в загальне управління міграцією, включаючи такі елементи, як перевірка до прибуття, повернення, контроль на зовнішніх кордонах і механізми солідарності між країнами ЄС. Угода також підкреслює важливість розвитку легальних шляхів міграції, пов'язаних з роботою та освітою, що дозволить управляти міграцією в більш проактивний і гуманний спосіб (Європейський парламент) [13]..

Таким чином, політичні наслідки міграції можуть мати значний вплив на політичну ситуацію та міжнародні відносини країн. По-перше, масова міграція може стати джерелом політичної напруженості в приймаючих країнах, коли міграційна політика стає предметом інтенсивних політичних дебатів. Різні погляди на міграцію можуть призвести до появи політичних партій і рухів, які виступають за більш жорстке або більш ліберальне імміграційне законодавство.

По-друге, міграція може впливати на політичну систему країни. Наприклад, збільшення кількості мігрантів може призвести до зміни електорального розподілу і появи нових політичних сил, які враховують інтереси мігрантських громад.

По-третє, міграція може мати міжнародні політичні наслідки, особливо у випадку з трудовими мігрантами та біженцями. Для регулювання міграційних потоків можуть укладатися міжнародні угоди та нормативні акти, які можуть мати важливі наслідки для відносин між державами.

Ефективна інтеграційна політика повинна балансувати між національними реаліями та специфічними викликами, з якими стикаються міста, що є основними пунктами призначення мігрантів. Важливою є місцева політика, яка визнає різноманітність і внесок мігрантських громад та заохочує взаємодію між мігрантами і суспільством загалом. Крім того, залучення організацій громадянського суспільства та громадських діячів до інтеграційних процесів може значно покращити результати цих процесів і сприяти створенню більш інклюзивного та згуртованого суспільства.

Взаємодія між мігрантами та політичними інститутами є складною і вимагає інклюзивної та нюансованої політики, яка враховує різноманітність досвіду мігрантів та різну спроможність політичних інститутів на різних рівнях влади.

Загалом, міграційна політика ЄС у Західній Європі є балансуванням між сприянням вільному пересуванню громадян ЄС, управлінням легальною міграцією з країн, що не є членами ЄС, та забезпеченням інтеграції мігрантів у приймаюче суспільство. Ця політика відображає поєднання європейських директив і національних адаптацій для управління складною динамікою міграції таким чином, щоб сприяти економічному зростанню, соціальній згуртованості та повазі до прав особистості.

ВИСНОВКИ

Отже, міграція – це явище, що має тривалу історію, але не має однозначного визначення. Це пов'язано із багатоаспектністю цього явища, різноманітністю форм її проявів. Однак, міграція істотно впливає на всі сфери суспільного життя, зокрема політичну.

У сучасному світі міграційні процеси мають особливий вплив на політичні процеси. Вони зумовлюють зовнішню та внутрішню політичні стратегії, партійне структурування, виборчі преференції, та можуть як оптимізувати суспільно-політичні процеси, так і виступити чинником дестабілізації. Міграційні процеси мають значний вплив на політичне життя країн Західної Європи, спричиняючи зміни в партійних системах, законодавстві, політичних ідеологіях та громадській думці. Наприклад, деяких країнах спостерігається зміцнення позицій популістських та правих партій, що використовують міграційне питання як ключовий елемент своїх політичних кампаній.

Також міграція спонукає країни до переосмислення та адаптації політики інтеграції, з урахуванням потреб мігрантів та вимог громадської безпеки. А реагування на міграційні виклики вимагає посилення міжнародної кооперації та координації між країнами Західної Європи та країнами походження мігрантів.

Міграційні процеси впливають на формування громадської думки, що може призвести до змін у політичних пріоритетах та стратегіях, зокрема у сфері міграційної політики та політики інтеграції. Ефективна міграційна політика має надзвичайно важливе значення. Ефективна інтеграція мігрантів виявляється ключовим фактором зниження соціальної напруги та сприяння політичній стабільності. Однак реалізація інтеграційних програм потребує значних зусиль з боку урядів та громадськості. Гарантування прав мігрантів та забезпечення їхнього доступу до освіти, роботи, соціальних послуг є важливим аспектом політичного реагування на міграцію, що сприяє соціальній інтеграції, зменшенню напруженості та сприянню позитивним змінам у політичному житті приймаючих суспільств.

Процес формування міграційної політики європейських країн відбувався у контексті інтеграційного процесу ЄС. У підсумку інститути ЄС отримали більше повноважень у сфері міграції завдяки змінам у законодавчих процедурах, що стали сприятливими для лібералізації міграційної політики.

Водночас, міграційна політика є доволі суперечливою. Так, країни Західної Європи демонструють різноманітність у підходах до реагування на міграційні виклики, від відкритої підтримки інтеграції до стримування міграції через рестриктивну політику. Європейський парламент виступає головним прихильником ліберальних рішень у сфері міграції, тоді як Рада Європейського Союзу, складена з представників держав-членів, частіше підтримує обмежувальні заходи. Проте завдяки процедурі спільного прийняття рішень законодавчі акти можуть піддаватися узгодженню між сторонами, що призводить до компромісів у питаннях міграції.

На прикладі міграції великої кількості українців за кордон у зв'язку з великим повномасштабним вторгненням у 2022-2024 роках, можна

прослідкувати зміни в міграційній політиці країн Західної Європи, Америки та Британії. Такі зміни пояснюються спробами врівноваження потоку мігрантів, намагання спростити процедуру отримання тимчасового прихистку та також зменшити шляхи нелегального перетину кордону, що вкрай негативно впливаю на країну та викликає незадоволення у потенційного електорату того чи іншого політичного діяча.

Загалом, можна сказати що міграційна політика щодо України є доволі успішною, хоча ще потребує доповнень та змін в діючих законодавствах приймаючих країн,

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ

1. *Castles S., Miller M. J.* Migracje we współczesnym świecie. Warszawa : Wydawnictwo Naukowe PWN, 2011. 422 s.
2. *Chetail V.* International Migration Law. Oxford University Press, 2019. 450 p.
3. *Borawska-Kędzierska E., Strąk K.* Przestrzeń Wolności, Bezpieczeństwa i Sprawiedliwości Unii Europejskiej: polityka wizowa, azylowa i imigracyjna. Warszawa : Inst. Wydaw. EuroPrawo, 2009. xv, 190 s. (System Prawa Unii Europejskiej. Podręcznik; t. 11, cz. 2).
4. *Малиновська О. А.* Міграційна політика Європейського союзу: виклики та уроки для України. Київ : НІСД, 2014. 48 с.
5. *Brzozowski J.* Polityka migracyjna Unii Europejskiej: stan obecny i perspektywy. *Studia Europejskie*. 2011. № 3. S. 51–73.
6. *Joppke C.* Immigration and the nation-state: the United States, Germany, and Great Britain. Oxford, 1999. 368 p.
7. *Opeskin B., Perruchoud R., Redpath-Cross J. et al.* Foundations of International Migration Law. Cambridge University Press, 2012. 494 p.
<https://doi.org/10.1017/CBO9781139084598>.
8. Європейська угода про скасування віз для біженців (ETS N 31) від 20.04.1959 р. № ETS 31. *Верховна Рада України. Законодавство України*. URL : <https://bit.ly/3ypEJaJ>.
9. Договір про заснування Європейської Спільноти (Договір про заснування Європейського економічного співтовариства) від 25.03.1957 р. (консолідована версія станом на 01.01.2005 р.). *Верховна Рада України. Законодавство України*. URL : <https://bit.ly/3P7QOY8>.
10. EU Immigration and Asylum Law: Commentary on EU Regulations and Directives. Kay Nailbronner. Hart Publishing, 2010. 590 p.
11. Договір про Європейський Союз від 07.02.1992 р. *Верховна Рада України. Законодавство України*. URL : <https://bit.ly/3P2crJk>.

12. Tampere. Kick-start to the EU's policy for justice and home affairs European Commission. *European Commission*. URL : <https://bit.ly/395splm>.
13. Фогел Х. Є. Періодизація імміграційної політики Європейського Союзу: від витоків до сучасності. *Грані*. 2017. Т. 20. № 2 (142). С. 32–42.
14. The Hague Programme: strengthening freedom, security and justice in the European Union (2005/C 53/01). *EUR-Lex*. URL : <https://bit.ly/3vXO1Jw>.
15. A Common Agenda for Integration Framework for the Integration of Third-Country Nationals in the European Union. Communication from the Commission to the Council, The European Parliament, The European Economic and Social Committee and The Committee of the Regions. COM (2005) 389 final, 01.09.2005. *EUR-Lex*. URL : <https://bit.ly/3ypF0dL>.
16. Мельничук О. І. Міжнародно-правові аспекти міграційної кризи. *Актуальні проблеми правознавства*. 2016. Вип. 1. С. 62–67.
17. Regulation (EU) No 604/2013 of the European Parliament and of the Council of 26 June 2013 establishing the criteria and mechanisms for determining the Member State responsible for examining an application for international protection lodged in one of the Member States by a third-country national or a stateless person (OJ L 180, 29.6.2013, p. 31–59). *EUR-Lex*. URL : <https://bit.ly/3smNtuu>.
18. Договір стосовно реалізації Шенгенської угоди між Урядами держав Економічного Союзу Бенілюкс, Федеративною Республікою Німеччина та Французькою Республікою від 14 червня 1985 року. *Верховна Рада України. Законодавство України*. URL : <https://bit.ly/37uq6rR>.
19. Конвенція, що визначає державу, яка відповідає за розгляд заяв про надання притулку, що подані в одній з держав-членів Європейських Співтовариств (Дублінська конвенція) від 15.06.1990 р. *Верховна Рада України. Законодавство України*. URL : <https://bit.ly/3M3Bx90>.
20. Council Regulation (EC) No. 343/2003 of 18 February 2003 establishing the criteria and mechanisms for determining the Member State responsible for examining an asylum application lodged in one of the Member States by a third-

country national) (OJ L 50, 25.2.2003, p. 1–10). *EURLex*. URL : <https://bit.ly/3P6ApDj>.

21.Regulation (EU) No 603/2013 of the European Parliament and of the Council of 26 June 2013 on the establishment of «Eurodac» for the comparison of fingerprints for the effective application of Regulation (EU) No 604/2013 (OJ L 180, 29.6.2013, p. 1–30). *EUR-Lex*. URL : <https://bit.ly/3907u3f>.

22.Council Directive 2001/55/EC of 20 July 2001 on minimum standards for giving temporary protection in the event of a mass influx of displaced persons and on measures promoting a balance of efforts between Member States in receiving such persons and bearing the consequences thereof (OJ L 212, 7.8.2001, p 2–23). *EUR-Lex*. URL : <https://bit.ly/3LTtv2h>.

23.Council Directive 2003/9/EC of 27 January 2003 laying down minimum standards for the reception of asylum seekers (OJ L 31, 6.2.2003, p. 18– 25). *EUR-Lex*. URL : <https://bit.ly/3M0jLDs>.

24.Council Directive 2005/85/EC of 1 December 2005 on minimum standards on procedures in Member States for granting and withdrawing refugee status (OJ L 326, 13.12.2005, p. 13–34). *EUR-Lex*. URL : <https://bit.ly/3Pbg3Jh>.

25.Council Directive 2004/83/EC of 29 April 2004 on minimum standards for the qualification and status of third country nationals or stateless persons as refugees or as persons who otherwise need international protection and the content of the protection granted (OJ L 304, 30.9.2004, p. 12–23). *EURLex*. URL : <https://bit.ly/3yGtUS7>.

26.Fennema, M., & Tillie, J. Political participation and political trust in Amsterdam: Civic communities and ethnic networks. *Journal of ethnic and migration studies*, 1999. 25(4), 703-726.

27.Penninx, R. Het dramatische misverstand. *Bij Nader Inzien: Het integratiedebat op afstand bekeken*, 2000. 27-49.

28.Verlasevic, S. *Into the mind of a war refugee: an ethnography of refugees from Srebrenica, Bosnia and Herzegovina concerning the integration system in the Netherlands between 1995 and 2007*. 2019 (Master's thesis, University of Twente).

29. Penninx, R., & Roosblad, J. (Eds.). *Trade unions, immigration, and immigrants in Europe, 1960-1993: A comparative study of the attitudes and actions of trade unions in seven West European countries*. 2000 (Vol. 1). Berghahn books.
30. Rath, J., Penninx, R., Groenendijk, K., & Meyer, A. Western Europe and its islam. In *Western Europe and its Islam*. 2021. Brill.
31. Sunier, T. Niederländisch-Islamische Staatsbürgerschaft? Ansichten über Islam, Bürgerschaft und Bürgerrechte unter Türkischen Jugendlichen in den Niederlanden. *Fundamentalismusverdacht: Plädoyer für eine Neuorientierung der Forschung im Umgang mit allochthonen Jugendlichen*, 1999. 85-97.
32. Penninx, R., Spencer, D., & Van Hear, N. Migration and integration in Europe: The state of research. Swindon, UK: *Economic and Social Research Council*. . 2000.
33. Penninx, R. Integration processes of migrants: Research findings and policy challenges. *Migracijske i etničke teme*, 2007. 23(1-2), 7-32.
34. Офіційний сайт Євростату. (дата звернення 19.01.2024) 61. URL: <https://ec.europa.eu/eurostat/web/main/home>